

Täysistunto

Keskiviikko 8.2.2017 klo 13.59—20.24

10. Pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2017 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä

Pääministerin ilmoitus PI 1/2017 vp

Keskustelu

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 10. asiana on pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2017 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä.

Pääministerin esittelypuheenvuoron jälkeen pidettävät ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Sen jälkeen myönnän harkintani mukaan enintään 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painiketta käyttäen. Tälle keskustelulle on varattu aikaa 3 tuntia.

Keskustelu

14.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Hallituksen pitkän välin visio on kirkas. Hallitusohjelman mukaan "Suomi on vuonna 2025 uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme vallitsee luottamus." Myös hallituksen tavoitteet ovat selkeitä: hallituskauden aikana työllisyysaste on nostettu 72 prosenttiin ja työllisten määrä on vahvistunut 110 000 henkilöllä sekä velaksi eläminen julkisessa taloudessa on loppunut vuoteen 21 mennessä. Suomen historian ensimmäinen strateginen hallitusohjelma tarkoittaa juuri tätä: visio ja tavoitteet ovat kirkkaita, mutta keinoja voidaan ja pitääkin säätää, jotta tavoitteet eivät karkaa.

Tasavallan presidentti totesi valtiopäivien avajaisissa, että tekemättä ei voi jättää ja helpoja ratkaisuja ei ole. Hän myös lisäsi, että me kansanedustajat olemme paljon vartijoita. Maailma vierellämme myllertää, ja kotipesä on saatava kuntoon. Kotipesä oli huonossa kunnossa kesällä 2015, kun nykyinen hallitus otti vastuun. Tekemättä oli jätetty jo pitkään.

Lähdimme taklaamaan 10 miljardin kestävyysvajetta kolmella keinokorilla: säästöillä 4 miljardia, rakenteellisilla uudistuksilla 4 miljardia sekä kasvua ja työllisyyttä edistäväillä toimilla 2 miljardia. Suurista uudistuksista eläkeuudistus on jo tehty. Sote- ja maakuntauudistus etenevät, ja kokonaisuus tuodaan keväällä eduskuntaan. Julkisen sektorin toiminnan kustannusten karsimisessa on vielä tekemistä. 4 miljardin säästökokonaisuudesta päätöksiä on tehty tämän hetken arvion mukaan 3,96 miljardin edestä.

Arvoisa puhemies! Usean vuoden talouden syöksykierre on saatu oikenemaan. Käännöksen nyt tapahtunut. Erityisesti loppuvuoden työllisyyskehitys oli vahvaa. Valtionvelkaa tuli viime vuonna lisää vain 2,5 miljardia euroa. Tähän on omat erityisyytensä, mutta fakta on, että alustavien tietojen mukaan valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen ei kasvanut lainkaan. Alijäämäkin tulee oman alustavan arvioni mukaan olemaan budjetoitua pie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

nempi. Myös kuntatalous vahvistui viime vuonna 450 miljoonalla eurolla, ja olemme saavuttamassa hallituskaudelle asetetun tavoitetason. Kilpailukyky sopimus ja hallituksen toimet vaikuttavat. Hyviä uutisia on kuulunut ympäri Suomea: yritykset investoivat ja palkkaavat ihmisiä, jopa pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt hiljalleen laskuun. Tämän hallituksen johdolla luottamus Suomeen on palautunut.

On välttämätöntä pitää kiinni uudistamisen ja työllisyyden linjasta, jotta luottamus säilyy jatkossakin. 4 miljardin säästöpäätökset on nyt tehty. Mutta niin kuin useaan kertaan olemme todenneet, olemme sitoutuneet uudelleenkohdentamisiin, rakenteellisiin uudistuksiin ja työllisyystoimiin, ettei uusia leikkauksia tarvita.

72 prosentin työllisyysastetavoite on kova mutta ei mahdoton. Miksi me emme pystyisi siihen, kun Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa työllisyysaste liikkuu 75 prosentissa? Suomeksi Pohjanmaalla työllisyysaste on noussut jo melkein 75 prosenttiin, Ahvenanmaalla se on yli 80 prosenttia. Jos meillä olisi Pohjanmaan työllisyysaste koko maassa, julkinen talous olisi suurin piirtein tasapainossa. Jos meillä olisi Ahvenanmaan työllisyysaste, koko kestävyysvajeemme olisi kutakuinkin kunnossa. Ahvenanmaan työllisyysasteella maksaisimme nyt velkaamme pois, ja kovaa vauhtia.

Kehysriihessä tärkeimpiä asioita on löytää keinoja työllisyysasteen saavuttamiseksi ja parantaa koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatioiden järjestelmäämme kokonaisuutena. Tavoitteena on, että osaamispohjamme ja yritysten tki-toiminnan edellytykset ovat kunnossa. Työllisyyden paraneminen on tärkeä keino eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi, mutta myös uusia keinoja tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Eduskunta saa kevätestuntokaudella käsiteltäväkseen historiallisen laajoja julkisten palveluiden ja hallinnon uudistuksia.

Hallitus antaa pian esityksen maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseksi. Sillä vahvistetaan demokratiaa ja osallisuutta sekä uudistetaan julkisia palveluja kokoamalla noin 350 erillisen julkisen organisaation tehtävät 18 maakunnalle, joita johtaa vaa-leilla valittu maakuntavaltuusto. Hallinto selkeytyy ja tehostuu.

Sote-reformi on ollut vireillä jo neljän vaalikauden ajan. Eduskunnan perustuslakivalio-kunta on neljä kertaa kahden vuoden aikana lausunnoissaan korostanut uudistuksen olevan välttämätön ja kiireellinen perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Suomalaisten palveluiden turvaamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämiseksi tärkeintä on saada myös eduskunnassa päätökset aikaiseksi. Nyt on päätösten, ei uusien mallien, aika.

Maakunnista tulee monialaisia. Niille tulee sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi kaik-kiaan 24 muuta tehtävää pelastustoimesta ympäristöterveydenhuoltoon sekä työllisyyden ja kasvun edistämiseen. Hallinnon yksinkertaistaminen on mittava: kuntien, maakunnan ja valtion tehtävänjako perustuu perustuslakiin ja taloudelliseen ajatteluun siitä, mikä toimija on paras asian tehokkaaseen hoitamiseen.

Valinnanvapauslain luonnoksessa on nyt rakennettu Suomen malli, joka siirtää voima-varoja nykyisistä suhteellisen kalliista erikois- tai vaativan tason palveluista ihmistä lähel-lä oleviin palveluihin. Jokainen suomalainen voi itse jatkossa valita, se ei ole enää lompa-kon paksuudesta kiinni.

Arvoisa puhemies! Tänä keväänä käsiteltävänä on myös ammatillisen koulutuksen suu-ri reformi. Siinä uudistetaan koko ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö, rahoitus ja tut-kinnot. Tavoite on turvata jokaiselle peruskoulun päättävälle paikka toisen asteen koulu-tuksessa ja vähentää keskeyttämisiä. Työelämässä oleville aikuisille pyritään mahdollista-maan oman osaamisen kehittäminen, byrokratiaa vähennetään, oppilaitosten ja työelämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

yhteistyötä sekä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista lisätään. Uusi koulutussopimus otetaan käyttöön joustavaksi poluksi työelämään. Valmistelemme myös esitystä, jossa annetaan korkeakouluille mahdollisuus entistä laajempaan opetussyhteistyöhön.

Postisäätelyä uudistetaan joustavoittamalla yleispalvelutuotteiden jakelu- ja keräilyvelvoitteita ja kirjeiden kulkunopeusvaatimuksia. Lakimuutoksella mahdollistetaan uudenlaiset markkinaehtoiset palvelukonseptit ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet postin jakeluun. Lakiehdotus mahdollistaa sanomalehtien viisipäiväisen jakelun nykyiseen tapaan haja-asutusalueilla.

Digitalisaation vauhdittaminen etenee. Turhaa byrokratiaa puretaan kiivaasti. Kokeilutoiminta jatkuu: annamme esityksen kielikokeilusta perusopetuksessa ja jatkamme koulutusviennin esteiden purkamista. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin esitämme alueellisia kokeiluja.

Liikenneverkon rahoituksen uudistamista ja korjausvelan maksamista varten asetetaan parlamentaarinen seurantaryhmä. Nyt pitää päästä eteenpäin edellisen vaalikauden parlamentaarisen ryhmän työstä ja tehdä konkreettisia ratkaisuja. [Ville Niinistön välihuuto] — Kyllä se on ihan normaali parlamentaarinen ryhmä. Taisin sanoa "seurantaryhmä". Hyvä huomio, edustaja Niinistö. — Ratkaisuja vaaditaan niin korjausvelan vähentämiseen kuin tieverkon pitkäjänteiseen kehittämiseen, ilmastotavoitteiden täyttämiseen ja digitalisaation edistämiseen.

Keväällä annamme myös seitsemän selontekoa. Puolustuspoliittinen selonteko valmistuu tässä kuussa. Selonteko on tiivis ja realistinen. Suomen uskottavan itsenäisen puolustuksen turvaaminen myös lähivuosikymmeninä edellyttää useiden hallituskausien mittaista sitoutumista suuriin materiaalihankintoihin. Suuret hankinnat ajoittuvat vuosille 2019–2031. Emme aseta suuria hankintoja vastakkain palvelujen ja etuuksien kanssa. Se on ollut henki myös eduskuntapuolueiden puheenjohtajien keskusteluissa.

Eduskunta käsittelee jo historiallisen kunnianhimoista energias strategiaa, jossa ehdotamme muun muassa kivihiilen käytöstä luopumista ja tuontiöljyn käytön puolittamista. Tänä keväänä hallitus aloittaa kunnianhimoisen energiakäänteen toimeenpanon. Laajennamme ilmastopolitiikan tavoitteistoa ja keinoja muun muassa ensimmäisessä ilmastolain mukaisessa ilmastosuunnitelmassa, jonka annamme eduskunnalle kevään aikana.

Arvoisa puhemies! Maailmanpolitiikan tilanne huolestuttaa. Maailma on myrskyisä. Ison-Britannian kansanäänestyksessä enemmistö valitsi brexitin, Yhdysvalloissa kansa äänesti presidentiksi Donald Trumpin. Suomi kunnioittaa vaalituloksia. Me tiedämme kuitenkin, keitä olemme ja millä perustalla seisomme. Me rakennamme siltoja, murramme muureja. Uhkien suhteen emme ole naiiveja mutta emme myöskään uhmakkaita. Ystävien kanssa voi asioista olla myös eri mieltä. Se on luonnollista, eikä sitä pidä sen paremmin hätkähtää kuin suurennella.

Satavuotias Suomi on maa, joka puolustaa kansainvälistä oikeutta, ihmisoikeuksia ja muita perusoikeuksia. Suomi auttaa hädänalaisia, Suomi tekee väsymätöntä työtä tasa-arvon ja naisten oikeuksien puolesta, Suomi puolustaa ilmastopolitiikassa tehtyjä yhteisiä päätöksiä. Suomi haluaa, että Eurooppa ja Euroopan unioni ovat jatkossakin sosiaalisesti, taloudellisesti ja poliittisesti vahvoja. Suomi puolustaa sääntöperusteista vapaakauppaa. Suomi uskoo, että erimielisetkin toimijat voivat puhua rakentavasti toisilleen. Globaaleihin kriiseihin haemme ratkaisuja, edistämme vuoropuhelua. Toimimme aktiivisesti kriisin keskellä. Tehostamme yhteistyötämme näillä alueilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Arvoisa puhemies! Viime kesänä valmistuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön kuvaus alkoi lauseella ”voimakas muutos ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä jatkuu niin Suomen lähialueilla kuin maailmanlaajuisesti”. Tällaisessa tilanteessa meidän täytyy pystyä näkemään myös yksittäisiä ihmisiä, päätöksiä tai hallituksia pidemmälle ja välittömän maantieteellisen naapurustomme taakse.

Lähelläkin tapahtuu. Tänä vuonna meillä on edessämme useita eurooppalaisia vaaleja, joiden tuloksia varmaankaan harva enää rohkenee ennustaa. Vaalikampanjat, niihin mahdollisesti kohdistuvat vaikuttamisyritykset ja vaalien lopputulokset voivat vaikuttaa toimintaympäristöömme merkittävästikin.

Tänä vuonna on odotettavissa kiihtyvää keskustelua terrorisminvastaisesta taistelusta. Peruslähtökohdasta on laaja yksimielisyys: Isilin kaltaisen organisaation vastaista taistelua tulee jatkaa laajapohjaisen kansainvälisen rintaman voimin. On tärkeää, ettei tämä aiheuta lisää epävakautta esimerkiksi Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa. Se aiheuttaisi alueella lisää inhimillistä kärsimystä. Se lisäisi painetta lähteä vaaralliselle pakomatkalle esimerkiksi kohti Eurooppaa.

Arvoisa puhemies! Unionin tulevaisuudesta keskusteltiin vakavalla mielellä Maltalla päämieskokouksessa viime viikolla. Esitin siellä, että meidän on valittava käytännönläheinen keskitien linja. Ei perussopimusten avaamista, ei uusia hyppyjä integraatiossa syvemmälle tai asioiden takaisin kansallistamista. EU ei ole kyennyt toteuttamaan lupauksiaan ja implementoimaan päätöksiään tehokkaasti. Toimeenpanoon on kiinnitettävä enemmän huomiota. Meille tärkeitä lainsäädäntökokonaisuuksia ovat sisämarkkinoiden kehittäminen ja ilmasto- ja energiapolitiikka. Suomi tukee EU:n puolustusyhteistyön syventämistä. Brexitinkin jälkeen Suomi haluaa säilyttää tiiviit yhteydet Isoon-Britanniaan.

Arvoisa puhemies! Itsenäinen tasavaltamme täyttää tänä vuonna 100 vuotta. On paljon syytä juhlaan. Olemme monilla mittareilla yksi maailman parhaista maista. Sen tulisi olla kiitollisuuden ja ylpeyden suuri aihe. Samalla emme missään nimessä unohda niitä suomalaisia, joita tämä aika ja sen haasteet painavat. Työ jatkuu. Monia asioita isänmaan kohtalosta on nyt annettu meidän vastuullemme. Me haluamme kantaa sen vastuun nöyrinä mutta päättäväisinä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ryhmäpuheenvuorokierrokseen.

14.19 Katri Kulmuni kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitamme itsenäisen Suomen sadansien valtiopäivien työn yhdeksi maailman vakaimmaksi ja edistyneimmäksi valitussa maassa. Meillä on hyvät suhteet naapureihimme, ja maassa on yhteiskuntarauha.

Kansainvälisesti tilanne on kuitenkin muuttunut epävakampaan suuntaan. Kun levottomuus maailmalla lisääntyy, on yhä tärkeämpää, että Suomessa pidetään yhtä. Yksituumaisuus on pienen kansan vahvuus etenkin turvallisuudessa. Arktisen neuvoston tuleva puheenjohtajuus antaa meille kokoamme suuremman roolin.

Keskusta ei hyväksy ihmisten eriarvoistamista. Me ponnistelemme suomalaisten puolesta riippumatta taustasta tai asuinpaikasta. Jokainen ihminen on arvokas, eivätkä ihmis-oikeudet ole kaupan. Keskustan eduskuntaryhmä nojaa kansainväliseen oikeuteen sekä demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.

Arvoisa puhemies! Yksi parhaimmista lahjoista 100-vuotiaalle Suomelle on, että käänne parempaan on vihdoinkin saatu aikaan. Suomen talous kasvaa, ja yhä useampi on saanut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

työpaikan. Käänteeseen aikaansaaminen on edellyttänyt yhteistyötä. Kilpailukyky sopimus toi vakautta. Sopimus on kansainvälisestikin arvioiden poikkeuksellinen näyttö suomalaisten yhteistyökyvystä. Suomi on selättänyt taantuman, ja suunta on kohti parempaa.

Käänteeseen merkitsee esimerkiksi sitä, että kotimaakunnassani Lapissa on nyt 1 100 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten. Koko Suomessa vastaava luku on 34 000. Matkailu vetää. Turun telakalla on tilauskirjat täynnä seitsemän vuotta eteenpäin. Autoteollisuudessa on menossa kaikkien aikojen rekrytointikampanja. Äänekoskella tehdään Suomen metsätalouden historian suurinta investointia. Irtisanomisten ja konkurssien määrät ovat vähentyneet.

Tähän tilanteeseen pääsy on vaatinut työtä, uhrauksia ja sisua. Se on kannattanut. Nyt toimia on vahvistettava. Keskustan eduskuntaryhmä ei halua vaarantaa myönteistä kehitystä lisäleikkauksilla. Meille tärkeintä on työllisyyden parantaminen, jotta etenkin yhä useampi nuori ja pitkäaikaistyötön saisi töitä.

Arvoisa puhemies! Suomen kuntoon laittaminen jatkuu. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä maakuntauudistuksella rakennetaan hyvinvointiyhteiskuntaa. Teemme sen kansanvaltaa vahvistaen. Uudistukset on tehtävä, jotta eriarvoistuminen vähenee ja terveyserot pienenevät. Professori Juho Saaren eriarvoistumistyöryhmä ja perustulokeikeilu tukevat tätä. Tämä on huolenpitoa huomennakin — omsorg även i morgon.

Finlands och centerns historia är tätt sammanvävd. Finländarna har gett sitt stöd till centerns reformpolitik flera gånger under historiens lopp. Också denna gång kommer vi att genomföra de nödvändiga reformerna på samma sätt som vi har gjort många gånger tidigare.

Uudistaminen ei ole aina kiitollista, mutta tekemättäkään ei voi jättää. Keskustalle on vain yksi suunta ja se on eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Ennen köyhä ja pieni maa tunnetaan nykyisin edistyskellisenä, tasa-arvoisena, hyvän hallinnon maana, jossa on erinomainen koulujärjestelmä. Edistämme tasa-arvoa laajasti niin sukupuolten, alueiden kuin mahdollisuuksienkin näkökulmasta. Kun ensimmäiset valtiopäivät avattiin toukokuussa 1907, totesi puhemies Svinhufvud: "Edustajain yhteistoiminta on omiansa tasoittamaan eriävät mielipiteet sekä saattamaan kansalaiset keskinäiseen ymmärtämykseen. Ja ennen kaikkea johtavat tähän toivottuun tulokseen toimenpiteet vähäväkisten taloudellisen tilan parantamiseksi." Nämä sanat muistuttavat meitä vastuustamme suomalaisten keskinäisestä ymmärryksestä ja eriarvoisuuden vähentämisestä.

Keskustan eduskuntaryhmä toivoo, että vuoden 2017 valtiopäivillä syntyy yhteistyön henki, jolla jatketaan Suomen kuntoon laittamista tulevia sukupolvia varten. Yhdessä — Tillsammans.

14.24 Sampo Terho ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskauden lähestyessä nyt puoliväliään voimme todeta, että tällä hallituskaudella olemme aloittaneet määrätietoisesti yhteiskuntamme uudistamisen. Tuon uudistamisen tavoitteena on suomalaisten menestys yhtenäisenä kansakuntana myös tulevaisuudessa. Työ tämän tavoitteen puolesta jatkuu myös vuonna 2017. Taloudessa käänne on onneksi jo tapahtunut.

Uudistuminen ei kaikilta osin ole helppoa, mutta kuten jo lainattu tasavallan presidentti totesi valtiopäivien avauspuheessaan, tekemättäkään ei voi jättää. Kaiken uudistustyömme johtotähtenä on ymmärrys siitä, että ilman työpaikkoja ei ole hyvinvointia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Suomi on avoimena taloutena mukana globaalissa maailmassa, joka muuttuu jatkuvasti. Siksi mekään emme voi jäädä paikoillemme. Uudistuminen on Suomelle elintärkeää. Samoin elintärkeää on ollut, että se on tapahtunut sopimusyhteiskunnan kautta — yhdessä. Tammikuun kihlauksen kaltaiselle hengelle on jatkossakin Suomessa tilausta. Patavanhoilisellemme, kehitystä jarruttavalle kaiken vastustamiselle ei ole tilausta.

Arvoisa puhemies! Mainitsen seuraavaksi joitain perussuomalaisille merkittäviä esimerkkejä tänä vuonna etenevistä uudistuksista.

Postin kulku ja postipalveluiden saatavuus ovat yksi suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä huolehtia postipalveluiden saatavuudesta koko maassa. Yhteiskunta muuttuu ja postipalvelujen on muututtava muutoksen mukana, koska niitä tarvitaan jatkossakin, aina uusissa muodoissa.

Yhtenä osana hallituksen uudistuksia perussuomalaiset haluavat, että tänä vuonna alka-va ruotsin kielen vapaaehtoisuuden kokeilu toteutetaan mahdollisimman laajana. Meille ei riitä kahden tai kolmen kunnan kokeilualue. Vain riittävän laajalla kokeilulla voidaan tehdä päteviä yhteenvetoja kokeilujen vaikutuksesta nuortemme kieliosaamiseen. [Jukka Gustafsson: Tämähän on toiseksi tärkein asia?]

Maahanmuuton hallitsemiseksi on myös tänä vuonna jatkettava kestävien ratkaisujen rakentamista niin kotimaisella kuin eurooppalaisella tasolla. Toissavuotinen maahanmuuttokriisi ei saa toistua koskaan. Maahanmuuttokriisin aiheuttamiin turvallisuushäiriöihin on myös saatava päättäväisiä vastauksia. Lisäksi edellytämme hallitusohjelmassa sovittua selvitystä maahanmuuton kustannuksista tähän kesään mennessä.

Suurin lainsäädäntökokonaisuus tänä vuonna on sote-uudistus. Hallitus ei tee sote-uudistusta ideologisista syistä vaan käytännön lähtökohdista. Edellinen hallitus epäonnistui uudistuksessa, ja jos Suomi ei kykene uudistamaan sosiaali- ja terveystalouden järjestämistä, on meillä edessämme kansallinen katastrofi. Kansalaisten saaman hoidon täytyy parantua samaan aikaan, kun kustannusten kasvua hillitään, mikä on mahdoton yhtälö ilman rohkeaa ajattelua.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille kaikkien näiden uudistusten keskiössä on suomalainen. Se sama suomalainen, joka haluaa tehdä töitä, maksaa veroja ja saada tarvitsemansa sote-palvelut varallisuudestaan riippumatta ja joka tahtoo pitää perheensä turvassa niin sisäisiltä kuin ulkoisilta uhkilta. Hallituksen monien uudistusten suuri kuva ei saa unohtua hetkeksikään. Me haluamme turvata palvelut, siksi me uudistamme. Meitä ärsyttää holhous ja byrokratia, siksi me uudistamme. Me haluamme turvallisen Suomen, siksi me uudistamme. Ja ennen kaikkea: me luotamme tavalliseen suomalaiseen, siksi me uudistamme.

14.29 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitkän korpi-vaelluksen jälkeen Suomen taloudessa näkyy piristymisen merkkejä. Työllisyydessä näkyy positiivista kehitystä. Monilla aloilla jo investoidaan aiempia vuosia aktiivisemmin. Kaupan ja rakentamisen alalla on jo hetken aikaa ollut oikeansuuntaista kehitystä, kiitos siitä järkevämmän sääntelyn.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on iloinen myönteisistä talousuutisista. Ne vahvistavat uskoa siihen, että hallituksen talouspolitiikan iso linja on oikea ja se alkaa tuottamaan tulosta. Samaa viestiä kertoo myös talouspolitiikan arviointineuvoston äskettäinen raportti. Arviointineuvosto on tunnistanut myös monia keskeisiä haasteita, joiden suhteen riittää vielä runsaasti tehtävää. Työmarkkinoiden toiminnan parantaminen sekä miesten että nais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

ten osalta on välttämätöntä, kun pidetään kiinni 72 prosentin työllisyystavoitteesta. 72 prosentin työllisyydellä taitetaan velkaantuminen ja turvataan hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen rahoitus.

On otettava vakavasti arviointineuvoston esittämä huomio kilpailukykysovimuksen vaikutuksista. Sen alkuperäinen tarkoitus oli vahvistaa merkittävästi työllisyyttä kustannuskilpailukykyyn vahvistumisen kautta ja välttää yhteensä 1,5 miljardin euron sopeutustoimet. Kustannuskilpailukyky on kohenemassa mutta tavoiteltua vähemmän. Myös vaikutukset julkiseen talouteen jäävät tavoitellusta. Tämäkin alleviivaa sitä tarvetta, että uusia työllisyyttä tukevia toimia pitää tehdä, jotta yhä useampi suomalainen saavuttaa työpaikan.

Arvoisa puhemies! Poliittisista myllerryksistä johtuva maailmantalouden epävarmuus ei ole hälvenemään päin. Suomen on EU:ssa toimittava päättäväisesti protektionismin leviämistä vastaan ja vientikaupparamme vuoksi tehostettava sisämarkkinoiden toimivuutta. Elanto pitää pystyä myös jatkossa hakemaan maailmalta. Myös oma pesä on laitettava kuntoon. Mitään puskureita mahdollisen negatiivisen sokin varalle meillä ei ole. Jo pelkästään tästä syystä Suomen on tehtävä kaikki sellaiset kilpailukykyä vahvistavat toimet, jotka ovat puhtaasti omissa käsissämme. Suomi ei ole vielä saanut edes kokoaan vastaavaa osuutta maailmankaupan kasvusta.

Kansa on valinnut meidät poliittiset päätöksentekijät ratkaisemaan isänmaan ongelmia, ei pakoilemaan niitä. Keskeisimmät ongelmat ovat suunnilleen tiedossa, ja tiedossa on myös suunnilleen, minkätyyppisillä toimenpiteillä ne voidaan ratkaista. Pitää olla selvää, että talouspäästösten pohjana oleva tilannekuva on realistinen ja virkavalmisteluun perustuva. Kevään puolivälitarkastelussa tehdään lisää ratkaisuja, jotta hyvällä alulla olevaa talouskasvua vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunta muuttuu, ja muutos on nopeaa. Kokoomukselle on tärkeää huolehtia, että kaikki pysyvät mukana muutoksen tahdissa. Esimerkiksi sote-valinnanvapaus toteutetaan juuri siksi, että aivan kaikki saisivat oikea-aikaisesti avun vaikeuksiinsa ja vaivoihinsa. On aika laittaa nyt piste loputtomalle epävarmuudelle ja viedä uudistus päätökseen. On edesvastuutonta nostaa vaaliteemaksi soten palauttaminen lähtöruutuun, niin kuin jotkut salin punavihreässä laidassa ovat esittäneet. Se on kuulkaa kallista ja vastuutonta leikkiä palveluita tarvitsevien ihmisten terveyden kustannuksella ja myös palveluiden tekijöiden tulevaisuudella.

Tämän vuoden aikana tehdään valmiiksi ja viedään eteenpäin useita merkittäviä reformeja. Sote-uudistuksen ohella monet suuret koulutusuudistukset ovat käynnissä ja etenevät. Ne osaltaan turvaavat tulevaisuuden osaamisperustaa ja uudistumista. Työn verotusta on kevennetty jo miljardilla, byrokratian purku etenee laajalla rintamalla, liikennekaari mahdollistaa uutta työtä ja kasvua kuljetusalalle, ja paljon muuta. Kaikki tämä vie suomalaisia kohti parempaa.

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa kaikille niille hallituksen toimille, jotka lisäävät työn tarjontaa, poistavat kannustinloukkuja ja tekevät ihmisten palkkaamisen helpommaksi. Esimerkiksi ylivelkaantuneiden asemaan tarvitaan helpotuksia. Tuemme toimia, joilla yrittäjyyttä edistetään, kilpailun edellytyksiä vahvistetaan ja kuluttajien valinnanvapautta lisätään. Niitä Suomi nyt tarvitsee: tulevaisuudenuskoa ja tekemisen meininkiä.

14.34 Antti Rinne sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma on muuttunut tavalla, jota oli vaikea ennustaa muutama vuosi sitten. Sulkeutuminen, protektionismi ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

suoranainen rasismi ovat nousseet haastamaan avoimuuteen perustuvaa länsimaista demokratiaa. Voimankäyttö on noussut haastamaan sopimuksiin ja yhteistyöhön perustuvaa kansainvälistä järjestelmää. Vaikeisiin kysymyksiin tarjotaan tänään helppoja vastauksia, jotka hakevat oikeutuksensa vihasta ja vastakkainasettelusta.

Me emme hyväksy tätä kehitystä. Me puolustamme demokratiaa, avoimuutta ja yhdenvertaisuutta. Suomi on pieni maa, ja sellaisena meidän etumme on yhteistyöhön ja kansainväliseen oikeuteen perustuva järjestelmä. Vientivetoisena taloutena hyödyimme kansainvälisestä kaupasta ja siitä, että ihmiset, tavarat ja ideat liikkuvat yli rajojen. Me emme hyödy vastakkainasetteluista. Suomi on ollut edistämässä sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä kokoaan suurempana toimijana. Siihen rooliin meidän on syytä nyt palata. Suomen tulee olla siltojen rakentaja ja eurooppalaisen yhteistyön edistäjä.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatut ilmiöt eivät synny tyhjästä. Viha ja pelko ovat seuraus siitä, että ihmiset ovat pettyneet ja menettäneet uskonsa parempaan. Näitä ihmisiä ei pidä hylätä siksi, että he ovat pettyneitä tai peloissaan. Heille pitää antaa toivoa ja vakuuttaa, että heistä välitetään. SDP:n vaihtoehto lähtee siitä, että kaikki pidetään mukana.

Valitettavasti viime vuosien tapahtumat Suomessa eivät ole ainakaan vahvistaneet suomalaisten uskoa siihen, että kaikki halutaan pitää mukana. Yhteiset talkoot eivät olekaan olleet yhteiset talkoot. Kun pienituloisilta ja keskituloisilta on otettu, suurituloisille on annettu. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Kaikkien mukana pitäminen tarkoittaa sitä, että pidetään heikomman puolta, niiden ihmisten puolta, joilla on vähiten siihen voimia ja mahdollisuuksia. Samaten SDP:n mielestä on reilua auttaa ja tukea pieniä ja keskisuuria yrityksiä kasvamaan ja kansainvälistymään. Meille se ei tarkoita sitä, että rikkain kymmenys yrittäjistä saa tuhansien eurojen veronkevennyksiä. Meidän vaihtoehtomme on reilu markkinatalous, ei kaverikapitalismi.

Arvoisa puhemies! Alkavan istuntokauden suurin kysymys työllisyyden hoidon ohella on sote-uudistus. Ihmisten kannalta on tärkeää, että pääsee lääkäriin ja että ikäihmiset voivat vanheta arvokkaasti myös vanhainkodeissa. Meidän pitää keskittyä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen ja kustannusten nousun hillitsemiseen. Näin meillä on varaa jatkossa tarjota jokaiselle suomalaiselle laadukkaat ja tarpeita vastaavat palvelut. Maakuntahallinnot ja yritysten markkinaosuudet ovat toissijaisia huolia. Me sosiaalidemokraatit kannatamme valinnanvapautta. Emme vastusta yksityisten yritysten ottamista mukaan palveluiden tuottamiseen. Sen tulee kuitenkin palvella tavoitteita eikä olla itsetarkoitus. Julkisen vallan kuuluu istua kuskin, ei pelkääjän paikalla. Verorahat on tarkoitettu palveluihin, ei yksityisten yritysten voittoihin.

Näin suurta uudistusta tehtäessä on tärkeää, että se tehdään hallitusti välttämättä ideologia, riskialttiita kokeiluja. Terveyskeskukset, vanhustenhoito ja vammaispalvelut ovat liian tärkeitä asioita käytettäväksi keppihevosenä millekään muulle. Vetoamme hallitukseen: laittakaa nyt kaikki muut intressit sote-uudistuksessa syrjään ja keskittykää rakentamaan suomalaisille mahdollisimman hyvät ja yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Siinä tavoitteessa voitte luottaa SDP:n tukeen. [Eduskunnasta: Juuri näin tehdään!]

Arvoisa puhemies! Suomi täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Sen kunniaksi SDP esittää valtakunnallista Kesäduuni-kampanjaa, jolla jokaiselle nuorelle pyritäisiin saamaan kesätyöpaikka ensi kesäksi. Kampanjan vetovastuun ottaisi valtiovalta, ja siihen haastettaisiin mukaan kunnat, työmarkkinajärjestöt ja yksityinen sektori. Se olisi koko Suomen yhteinen ponnistus, ja sen onnistuminen toimisi todisteena siitä, että kykenemme tänäkin päivänä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

puhaltamaan yhteen hiileen. Kaikkien mukaan ottaminen lähteekin lapsista ja nuorista. Jokaisen nuoren tulee kokea olevansa osa tätä yhteiskuntaa ja löytää oma paikkansa siinä.

14.39 Ville Niinistö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oman sukupolveni nuoruudessa Suomi avautui maailmalle. Suomi oli 1990-luvun lopulla maa, joka katsoi luottavaisena tulevaisuuteen. Eurooppa oli vapautunut sitä jakavasta muurista. Ihmisten vapaus liikkua toi tilaa hengittää. Länsimainen demokratia, ihmisoikeudet ja edistys etenivät vääjäämättä. Tänä aikana nuoremme kasvavat toisenlaisessa maailmassa. Geopolitiikka on tehnyt paluun, Iso-Britannia on jättämässä Euroopan unionin, moni maa sulkeutuu, myös ihmisyyden puolustamiselta.

Ihmisen mittari on se, miten hän toimii vaikeana aikana. Suomen on oltava nyt se toivo maailmassa, mitä me haluamme nähdä. Tätä vihreät odottaa hallitukseltamme. Suomessa meidän on luotava toivoa kaikille suomalaisille paremmasta huomisesta. Maailmalla meidän on oltava ääni vapauden, solidaarisuuden, tasa-arvon ja inhimillisyyden puolesta. Valitettavasti Sipilän hallitus on hukannut nyt kaksi vuotta. Se on hukannut kaksi vuotta näköalattomiin leikkauksiin koulutuksesta ja pienituloisilta. Se on hukannut kaksi vuotta siihen, että hallitus on omilla toimillaan eriarvoistanut suomalaisia ja rajoittanut ihmisoikeuksien toteutumista. Nyt on aika muuttaa suuntaa. Suomalaiset ansaitsevat parempaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa arvokkaista asioista, ja se kutsuu sitä uudistamiseksi. Hallituksen koulutusleikkausten myötä korkeakoulujemme aivovuoto maailmalle on lisääntynyt. Ammatillisen koulutuksen suurleikkaukset uhkaavat viedä tuhansilta nuorilta koulutuspaikan, ja amiskoulutus karkaa erityisesti maaseudulla nuorten ulottuvilta. Päivähoidon eriarvoisuus on kasvanut, ja viikko sitten julkaistu kysely lastenhoitajille ja lastentarhanopettajille oli karua luettavaa. Aikaa lapsille ei enää riitä, ja eniten tukea tarvitsevat lapset eivät aikaa tarpeeksi saa. Näitä leikkauksia hallituspuolueet ovat ajaneet läpi myös useimmissa kunnissa. On todella ihmisiä aliarvioivaa, että hallituspuolueet puhuvat varhaiskasvatuksen arvosta kuntavaaleissa mutta omat teot hallituksessa puhuvat toista. Tällaiset arvovalinnat, että leikataan meidän lastemme tulevaisuudesta, eivät nosta Suomea.

Leikkausten lisäksi hallitus on tehnyt yhden ison teon: kilpailukykysovimuksen. Talouspolitiikan arviointineuvosto julkaisi kovan kritiikkinsä tästä pääministeri Sipilän ajatuksesta lähteneestä päätöksestä. Sen mukaan kiky luo vain alle puolet niistä työpaikoista, joita hallitus on sillä luvannut. Tähän olisi hyvä saada nyt hallituksen vastaus. Samalla hallituksen suurituloisia suosiva veroale kikyn yhteyteen on niin kallis, että lopputuloksena on 500 miljoonan euron lisävelkaantuminen, neuvoston mukaan. Mitä pääministeri sanoo nyt niille hoitajille, opettajille ja muille julkisten alojen ammattilaisille, joiden lomarahosta tämä idea on maksettu? Vihreät varoitti viime syksynä jo siitä, että veroalea ei saa maksattaa lisäleikkauksilla pienituloisilta tai palveluista. Nyt olisi tärkeää saada hallitukselta selkeä suora vastaus: voitteko luvata suomalaisille, että ette tee lisää leikkauksia pienituloisilta tai palveluista?

Arvoisa puhemies! Leikkausten ja sulkeutumisen sijaan on tehtävä talouttamme ja työllisyyttämme kohentavia uudistuksia. Tästä on salissa aika laaja yhteisymmärrys. Vihreiden mielestä Suomen kannattaa olla avoin maailmalle. Nyt kun presidentti Trumpin politiikan takia moni huippuosaaja etsii turvasatamaa, Suomen kannattaa olla avoin luovuudelle. Poistetaan työvoiman tarveharkinta, lisätään merkittävästi korkeakoulujen rahoitusta ja houkutellaan huippuosaajia Suomeen. Näitä osaajia maailmalla nyt on, jotka etsivät maata, joka on avoin uusille ideoille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Myös kotimaassa kyykyttämisen sijaan on etsittävä keinoja, joilla nostetaan ihmisiä työelämään tekemään omia elämänvalintojaan taloudellisesti kannattavalla tavalla. Vihreillä on tähän kolme ehdotusta: Toteutetaan maksuton varhaiskasvatus ja vanhempainvapaan uudistus joustavan työnteon helpottamiseksi. Remontoidaan asumistuki niin, että kannustinloukut vähenevät. Ja luovutaan varainsiirtoverosta tai vähintään lasketaan sitä, jotta työn perässä muuttaminen helpottuu. Inhimillisiä vaihtoehtoja siis on kannustinloukkujen purkamiseen.

Arvoisa puhemies! Tänä aikana Suomen kannattaa muistaa ne arvot, joilla olemme tähänkin asti menestyneet. Olemme sivistykseen, tasa-arvoon ja kestävään kehitykseen nojaava pohjoismainen hyvinvointivaltio. Toivo tulevasta ja halu rakentaa parempaa huomis- ta yhdessä kaikille suomalaisille kaikkien suomalaisten kanssa ovat kaiken inhimillisen edistyksen perusta tässä maassa. Pidetään kiinni tästä toivosta ja tästä halusta tehdä työtä yhdessä.

14.45 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni suomalainen on jo kyllästynyt sote-soppanakin tunnettuun sosiaali- ja terveystalouden uudistukseen. Ihmisten turhautuminen ja ihmisten epävarmuus on ymmärrettävää, sillä onhan sote ollut poikkeuksellisen sekava prosessi. Siitä huolimatta vasemmistoliitto aikoo tänä keväänä varmistaa, että jokainen suomalainen tietää, mistä hallituksen sote-esityksessä on oikeasti kyse. Hallituksen sote-esitys ei toteuta uudistuksen alkuperäisiä tavoitteita peruspalveluiden parantamisesta, terveyserojen kaventamisesta ja hoitoketjujen sujuvoittamisesta. Sen sijaan keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset ovat tekemässä historiallisen suurta julkisten palveluiden pakkoyhtiöittämis- ja ulkoistamisprojektia. Hallitus asettaa nyt markkinoiden avaamisen terveysbisnekselle uudistuksen alkuperäisten tavoitteiden edelle. Suurten terveystalouksien bisnes on hallitukselle tärkeämpää kuin kansalaisten tasa-arvo.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton tavoitteena on julkisia palveluita parantava sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Vaikka suomalaisten hyvinvointi on lisääntynyt, ovat terveyserot köyhien ja rikkaiden välillä pysyneet suurina. Suomalaisten elinajanodote on kasvanut, mutta pienituloisimpien miesten elinajanodote on käytännössä junnannut paikallaan 90-luvulta asti.

Sote-uudistuksessa piti olla kyse integraatiosta, julkisten palveluiden vahvistamisesta ja alueellisesta tasa-arvosta. Siinä piti olla kyse Kainuun ja Etelä-Karjalan sotien kaltaisten hyvien käytäntöjen levittämisestä koko maahan. Potilaiden ja kustannusten pallottelun sijaan vastuun hoitoketjusta piti siirtyä yhdelle taholle ja tiedon kulkea kaikkien hoidosta vastuussa olevien välillä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten oli tarkoitus toimia nykyistä tiiviimmin yhdessä.

Hallitus tarjoaa nyt meille integraation vastakohtaa. Avoterveydenhuoltoa eriytetään sosiaali- ja terveydenhuollosta ja perusterveydenhuolto avataan suurten terveystalouksien pelikentäksi. Maakunnan palveluliikelaitoksen perustason palvelut pakkoyhtiöitetään ja jäljelle jääviä erikoispalveluita yksityistetään velvoittamalla vähintään 15 prosenttia rahoituksesta ohjattavaksi asiakasseleihin, joilla ei voi saada palveluita maakunnan liikelaitokselta. Tämän päälle tulevat vielä ostopalvelusopimukset. Vastuu palveluketjuista hajautetaan entistä useammalle taholle, ja alueelliset erot kasvavat, kun yksityinen palvelutuotanto keskittyy kaupunkeihin. Julkiset palvelut heikentyvät, kun suurempi osa verovarosta kanavoidaan isojen terveystalouksien osinkoihin ja veroparatiiseihin. Koska pakkoyhtiöittäminen ja yksityistäminen kaikkien arvioiden mukaan nostavat kustannuksia, ovat 3 miljardin sääs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

töt toteutettavissa vain nostamalla jo valmiiksi liian korkeita asiakasmaksuja tai karsimalla palveluita. Jopa kokoomuksen Jan Vapaavuori ymmärtää esimerkiksi perussuomalaisia paremmin ne riskit, jotka sisältyvät sote-markkinoiden avaamiseen. Vapaavuori kirjoittaa blogissaan osuvasti, että "markkinatalouden etujen ohella on hyvä mieltää, että kapitalisti on usein lainsäätäjää ovelampi ja juonikkaampi".

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton tavoitteena on sote, joka rakentuu maakuntahallinnon varaan. Julkisen tahon pitää jatkossakin olla palveluiden järjestäjä ja pääasiallinen tuottaja. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja pitää pienentää ja terveyskeskukset pitää poistaa koko maassa. Lisäksi kannatamme lämpimästi itsemääräämisoikeuden ja valinnanmahdollisuuksien lisäämistä. Se on täysin mahdollista myös ilman tätä suurta yhtiöittämisen ja yksityistämisen projektia.

Vasemmistoliitto haluaa sote-uudistuksen parlamentaariseen valmisteluun. Näin suuri uudistus pitää viedä eteenpäin laajalla parlamentaarisella yhteisymmärryksellä ja julkisia palveluita vahvistamalla. Tämän hallituksen ajama suurten terveystalainien sote ei ole uudistus, jonka Suomi 100-vuotissyntymäpäivänään tarvitsee ja ansaitsee. Huonoja päätöksiä voi todellakin jättää tekemättä.

14.50 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Vi borde nu fokusera på hur vi tillsammans bygger Finland vidare. I år, då vi firar 100 år av självständighet, kan man inte tillräckligt poängtera regeringens, riksdagens, ledande politikers samt enskilda ledamöters roll då det gäller att skapa framtidstro och hopp för alla finländare, inklusive den svenskspråkiga befolkningen.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee jatkaa sellaisen yhteiskunnan rakentamista, jossa luotamme toisiimme. Tämä on ollut Suomen valttikortti. Meidän pitää myös voida luottaa siihen, että hallituksen valmistelussa otetaan tosiasiat huomioon. Jos faktapohja ei ole kunnossa, on vaikeaa, jollei mahdotonta, päästä yksimielisyyteen päätöksistä.

Suomessa meidän on sanottava selkeästi "ei" totuuden jälkeiselle yhteiskunnalle. Poliittisiin mannerlaattoihin kohdistuu populismin ja nationalismien painetta eri puolilla maailmaa. Tämän vuoksi meidän on uskallettava nousta puolustamaan ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta. Mitään ei voida pitää itsestäänselvyytenä, ei myöskään demokratiaa. Sitä pitää vaalia. Tämän vuoksi nyt tarvitaan selkeää arvojohtajuutta, myös meidän omassa maassamme.

Värderade talman! Inkröktet ger ingen bättre framtid. I ett läge där EU står vid ett avgörande vägskäl vill SFP och svenska riksdagsgruppen se en klar EU-vision från regeringens sida. Vad vill Finland med EU? Vad svarar regeringen på den frågan?

Finland är i år ordförandeland i Nordiska rådet. Vi borde bli bättre på att använda de existerande nätverken i Norden och ytterligare fördjupa det nordiska samarbetet. Det skulle också ge oss mera tyngd i bygget av framtidens EU. Hur ser regeringens Norden-vision ut?

Arvoisa puhemies! Kun tarkastelemme käynnistynyttä politiikan vuotta, sote-uudistus on ylivoimaisesti tärkein asia. On sanottava selkeästi, että uudistus muuttaa perinpohjaisesti nykyistä kuntapohjaista järjestelmää. Poliittikkoina olemme velvollisia riippumatta siitä, olemmeko hallituksessa vai emme, paneutumaan tähän uudistukseen äärimmäisen tarkas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

ti, myös perustuslain kannalta. Aikapaine ja kiire eivät saa olla perustelu, joka oikeuttaa hutilointiin lopputuloksessa.

Sote-uudistus on uudistus, jonka lähtökohtana tulee olla potilaan, ihmisen, näkökulma. Toisinaan hämmästelen, onko hallitus unohtanut uudistuksen lähtökohdan ja tavoitteen, nimittäin perusterveydenhuollon, joka ottaa paremmin ja tehokkaammin huomioon hoidon tarpeen koko maassa ja tekee hoidosta yhdenvertaisempaa. Yksikköjen suurentaminen ja rationalisoinnit johtavat helposti siihen, että kielinäkökulma jää puristuksiin. Tämän vuoksi hallituksen ei pitäisi hukata tilaisuutta ottaa vastaan hyviä syöttöjä, joita annetaan toimivien kaksikielisten ratkaisujen luomiseksi. Älkää hajottako toimivia terveydenhuollon rakenteita. Omalla äidinkielellä saatava hoito on keskeinen osa potilasturvallisuutta.

Hallituksen on myös korkea aika lyödä kaikki kortit pöytään sote-uudistuksen osalta nyt eikä pala palalta. Kuntien ja meidän kaikkien pitää saada tietää, mitä valinnanvapaus tuo tullessaan. Voimmeko, arvoisa hallitus, saada vastaukset nyt tähän? Uudistuksen alkuvaiheessa puhuttiin paljon sosiaali- ja terveydenhuollon "täydellisestä integroimisesta". Nykyään puhutaan kovin vähän sosiaalihuollosta ja vanhustenhuollosta. Miksi? Mitä sosiaalihuollolle, joka on monelle erittäin tärkeää, aiotaan todellisuudessa tehdä? Me RKP:ssä ja ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä katsomme, että sosiaali- ja vanhustenhuolto on viisainta jättää kunnille, joilla on paikallistuntemusta.

Värderade talman! Det finns positiva tecken som tyder på en bättre ekonomisk utveckling. Ändå är sysselsättningen på tok för låg. Oroväckande är att det finns växande branscher som har rekryteringsproblem samtidigt som arbetslösheten är hög. Vi måste satsa på utbildningen och vi måste bli bättre på att utbilda utgående från arbetsmarknadens behov.

En bra signal nu för att förbättra samhällsklimatet skulle vara att reformera familjeledigheterna. Vår grupp och de flesta andra oppositionspartierna är med på noterna — vad väntar regeringen på? Arbetslivet måste också annars reformeras för att få flera i jobb, inte minst de unga. Här stöder vi regeringens strävan att skapa fler arbetsplatser, och vi är fortfarande villiga att sätta oss ned tillsammans vid samma bord.

Puhemies Maria Lohela: Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ja edustaja Essayah, olkaa hyvä. Edustaja Essayahin jälkeen tarjoan pääministeri Sipilälle mahdollisuutta käyttää 5 minuutin puheenvuoro.

14.56 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta saa alkaneella istuntokaudella eteensä laajoja lakipaketteja ja suuria periaatteellisia kysymyksiä. Haasteellisimpana sote- ja maakuntauudistus, jonka linjauksiin nyt viimeistään on saatava oppositio mukaan. Liikenneväylätkin ovat kaikkien omaisuutta. Yhteistä näkemystä kaivataan myös puolustuselonteossa, etenkin armeijan materiaalihankintojen rahoitukselta. Samoin tiedustelulaki muutoksineen perustuslakiin edellyttää konsensusta. Kaikissa näissä on kyse yli vaalikausien ulottuvista linjauksista. Näissä hankkeissa ei pidä langeta vaalinaluspolitiikointiin, vaan juhluvuoden teema Yhdessä — Tillsammans on eletävä todeksi.

Sen sijaan KD tulee tekemään kaikkensa, jotta hallituksen kaavailema tuhoisa alkoholilain uudistus ei toteudu. Meillä ei ole kansakuntana varaa lain vahingollisiin vaikutuksiin kansanterveyteen, talouteen sekä viranomaistoimintaan — puhumattakaan niistä tragediaista, joita lapset, puoliset ja muut läheiset kohtaavat. Puolustamme arvokasta vanhuutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

ja laadukasta saattohoitoa, sen sijaan vastustamme kansalaisaloitetta eutanasiasta. Tuemme edelleen eduskunnan käsittelyssä olevaa avioliiton naisen ja miehen välisenä säilyttävää kansalaisaloitetta.

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta käy alkaneeseen istuntokauteen huolestuttavissa ja epätietoisissakin tunnelmissa. Olisi ollut kohtuullista äänestäjiä kohtaan, että hallitus kävisi kehysriihen normaalissa aikataulussa ja talouslinjauksista päästäisiin keskustelemaan jo maaliskuussa. On siten vain arvailtava, jatkuuko sama linja, jossa leikkausten kohteiksi ovat joutuneet lapsiperheet, sairaat, pitkäaikaistyöttömät ja vanhukset. Leikkaus on leikkaus, vaikka sitä kutsuisi nimellä rakenteellinen uudistus. Kertooko aikataulun lykkääminen huolestuttavan viestin hallituksen sisäisistä kiistoista ja kenties horjuvasta päätöksentekokyvystä?

Hallitus on aloittanut jo istutotauon aikana keskustelun liikenneväylien ylläpidosta. KD-eduskuntaryhmä on tyytyväinen siihen, että kehittämistä selvittämään ryhtyy nyt parlamentaarinen työryhmä. Olemme avoimia uusille alueellisen tasapuolisuuden varmistaville ratkaisuille. Ulkomaiset teidenkäyttäjät, erityisesti raskas liikenne, pitää myös saada maksamaan väylien ylläpidosta. Kannatamme lisäksi autoveron hallittua, portaittaista poistoa.

Todellista parlamentaarista valmistelua kaipaisi kipeästi myös maakuntaudistukseksi muuttunut sote-uudistus, jonka viimeistely tulee hipomaan eduskuntakauden rajoja. On äärimmäisen tärkeää, että sote-uudistus saadaan viimein vietyä läpi sellaisena, ettei heti seuraavan eduskuntavaalikampanjan aikana millään puolueella ole tarvetta repiä jo tehtyjä päätöksiä vaalihevosen heiniksi. Parlamentarisessa työskentelyssä esitykset myös todennäköisesti kehittyisivät enemmän uudistuksen alkuperäistä tarkoitusta palveleviksi.

Arvoisa rouva puhemies! Huolta kevääseen tuo myös epävarmuus Euroopan unionissa. Talousongelmat sekä turvapaikanhakijoiden paine kasvattavat ääriryhmiä niin Italiassa, Ranskassa kuin monessa muussakin jäsenmaassa. Ranskan ja Saksan vaalien jälkeen Kreikan rahoitusjärjestelyt saattavat jälleen olla ajankohtaisia.

Talousongelmien lisäksi ratkaistavana on myös brexit-neuvottelut, joiden hintalappu Suomelle on minimoitava. Mikäli Ison-Britannian nettomaksuosuus jyvitetään jäljelle jääville jäsenvaltioille, Suomen vuosittainen nettomaksu kasvaa yli 100 miljoonalla eurolla. Mikäli kauppasuhteet kärsivät, kasvaa lasku entisestään. Euroopassa ovat voimistuneet äänet, jotka näkevät brittien lähdössä mahdollisuuden ottaa askelia, ellei peräti jopa harppauksia kohti liittovaltiota monin tavoin. Olemme tienhaarassa, jossa valinnan luulisi olevan helppo: itsenäisten jäsenvaltioiden yhteistyö vai syvenevä yhteisvastuu ja kasvavat ongelmat? KD sanoo yhteisvastuun kasvattamiselle "ei" mutta yhteistyölle "kyllä".

Arvoisa puhemies! Kaiken tämän keskellä käydään kuntavaalit. Lähipalveluiden laatu, ihmisarvoinen hoito ja tuki, korostuu etenkin lasten, vanhusten, vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien hoidossa. Päätöksenteossa tarvitaan hallituksen linjaa inhimillisempää otetta, sillä arvokas arki kuuluu meille jokaiselle.

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia pääministeri Sipilä, enintään 5 minuuttia.

15.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ryhmäpuheenvuoroista. Varsin rakentavassa hengessä kauteen lähdetään. Tästä tulee kiireinen kausi: 120 hallituksen esitystä, 7 selontekoa, varsin laajoja kokonaisuuksia tulee tänne keskustelta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

vaksi. Meillä tulee olemaan kiirettä, jos meinataan juhannukseksi saada kaikki käsiteltyä. Se on selvä. Huolellinen käsittely tarvitaan erityisesti näihin suuriin paketteihin.

Ihan muutamia asioita nousi täällä esille:

Ensinnäkin tästä sotesta: Vastuuministeri varmaan vielä vastaa siihen liittyneisiin puheenvuoroihin. Mutta ilman muuta tässä rakennetaan siltä viime kaudelta sovitulta yhteiseltä pohjalta katkeamatonta integraatioketjua, ja rakennamme sen vähemmille hartioille, niin kuin viime kaudella sovittiin. Nyt tässä on tullut yksittäisistä keinoista keskustelunaihe, kuten yhtiöittäminen. Se on vain väline. palvelun käyttäjälle ja palvelun tarjoajalle tämä tapa, miten se organisoidaan, ei tule näkymään. Tästä on nyt tehty suurempi mörkö kuin se onkaan.

SDP:n puheenvuorossa nousi vielä kerran syksyllä jo moneen kertaan käsitelty yrittäjävähenitys. Kun itse viime kaudella pudotitte 6 prosenttia suuryritysten ja suuromistajien eduksi yhteisöveroa, niin kyllä minusta se on reilua, että pienet yrittäjät, jotka henkilöyhtiömuodossa tekevät töitä, saavat 5 prosentin yrittäjävähenityksen. Saadaan tämä veroero osakeyhtiöiden ja henkilöyhtiöiden välillä kuntoon. Yrittäjyyteen pitää kannustaa myöskin muissa yhtiömuodoissa, ja sitä hallitus on nyt tehnyt. Se, mitä viime kaudella teitte yhteisöveron suhteen, oli kannatettava päätös, en sitä suinkaan vastusta, mutta nyt saadaan muut yhtiömuodot samaan asemaan.

Mitä tulee kehysriihen ja kehysriihen aikatauluun, me teimme tämän ison kuvan kyllä tässä päivänselväksi, mistä on kysymys. Eli 4 miljardin säästöjä koskevat päätökset on kassassa. Me tarvitsemme lisää työllisyyttä edistäviä toimia, se on päivänselvä asia.

Tuo työllisyysasteen nostamisen tavoite on kova. Joulukuussa olimme 69 prosentissa, ja tavoite on 72. Se ei ole mahdoton, mutta se on kova tavoite ja vaatii lisää toimia.

Ja siellä uudistusten korissa emme ole vielä maalissa. Sote on siitä suurin osa, eläkeuudistus on jo tehty. Julkisen talouden tehtävien, normien purkamisen kokonaisuudessa meillä on vielä tekemistä.

Mikä ero on sitten uudistuksella ja leikkauksella? Me emme koskaan ole perustelleet 4 miljardin säästökokonaisuutta uudistuksena, ei todellakaan. Ne ovat selkeitä säästöjä ja kiipeitä sellaisia. Mutta uudistuksiakin tarvitaan. Sanon yhden esimerkin siitä, millaisista uudistuksista on keskusteltu: Yritystuki uudistuksen kokonaisuus, 3,8 miljardia. Me kävimme keskustelua muun muassa eilen siitä, löytäisimmekö sieltä elementtejä, joilla saisimme yritystukikokonaisuutta enemmän uudistuksiin kannustavaksi. Tästä kokonaisuudesta tunnistetaan vain 11 prosenttia uudistukseen kannustaviksi tuiksi. Se on selvää, että silloin joltakin lähtee tukea pois, jollekin tulee lisää, mutta emme hae siihen kokonaisuuteen säästöjä. Tämä on niin kuin pelin henki silloin, kun haetaan rakenteiden muuttamisella, painopisteiden muuttamisella, uutta suuntaa kasvuun ja työllisyysasteen parantamiseen. Sitä, löytyykö tähän ratkaisua, ovat kaikki hallitukset aina vuoroin käyneet läpi. Hirveän hankala kokonaisuus esimerkkinä, mutta jälleen kerran käymme sitä läpi ja haastamme myöskin elinkeinoelämän tuomaan ehdotuksia siitä, mitkä ovat sellaisia yritystukia, joita voitaisiin kohdentaa esimerkiksi Tekesin toimintaan ja Suomen Akatemian toimintaan, niin että pysyisimme vahvistamaan osaamista ja tuotekehitystä, koska niitten varassa se kasvu pitkässä juoksussa on.

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään debattiin. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Ryhmäpuheenvuorojen pitäjät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

voivat käyttää 2 minuutin puheenvuorot, ja sen jälkeen siirrytään 1 minuutin puheenvuoroihin.

15.07 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri sanoi omassa puheessaan, että valtionvelkaa tuli viime vuonna lisää 2,5 miljardia euroa. 2,5 miljardia euroa on paljon rahaa, mutta se on puolet vähemmän kuin mitä ennakoitiin, ja se on miljardikaupalla vähemmän kuin mitä tuli velkaa sosiaalidemokraattien ollessa valtiovarainministeripuolueena. Vihreät ottaisivat tälle vuodellekin hallitusta enemmän velkaa, vasemmistoliitosta nyt puhumattakaan.

Alijäämä tulee olemaan nyt arvioitua pienempi. Valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen ei kasvaisikaan. Työttömyysaste oli joulukuussa alle 8, kun se edellisvuoden jouluna oli yli 9 prosenttia. Kuluttajien luottamus omaan talouteen on vahvistunut, luottamus talouteen oli viimeksi yhtä vahvaa kuusi vuotta sitten. Vienti on kasvanut 1,4 prosenttia, yksityinen kulutus 2,1 prosenttia ja investoinnit 3,1 prosenttia vuodessa.

Arvoisa pääministeri, mistä tämä kertoo? Kuinka vahva on talouden käänne?

15.08 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset pääministerille ja muille ryhmäpuhujille hyvistä puheenvuoroista.

Teen joitakin huomautuksia opposition tekemiin huomioihin.

Puheenjohtaja Rinne mainitsi, että pienituloisilta on otettu ja suurituloisille annettu. Kyllä täytyy sen verran korjata, että veronalennus kikyn yhteydessä tuli kaikille suomalaisille [Välihuutoja vasemmalta] ja sitä ennen työtulovähennyksen korotus tuli nimenomaan pieni- ja keskituloisille suunnattuna. Samoin Rinne totesi, ettei kaverikapitalismia voi sietää ja että heidän arvoillensa ei sovi pienyrittäjien saama veronalennus. No, näin varmasti on, jos sanotte, mutta teidän arvoillenne kyllä sopi se, kun suuryritykset saivat veronalennuksen. Samoin arvoillenne sopi se, että arvonlisäveroa korotettiin, joten kaikkein köyhimmat saivat veronkorotuksen.

Puheenjohtaja Niinistölle haluaisin todeta: Te kerroitte, että on hukattu kaksi vuotta, muun muassa leikkauksiin koulutuksesta. No, tästä on puhuttu monesti, mutta haluan nyt vielä kerran todeta, että eiväthän ne leikkaukset tietenkään mieluisia ole kellekään, ja oletan, että ne eivät mieluisia olleet teillekään silloin kun teitte vastaavan kokoiset koulutusleikkaukset, minkä lisäksi vielä teitte miljardiluokan leikkaukset kuntien valtionosuuksiin. [Mika Niikko: Ohhoh!] Oletan, että pidätte sitten omaakin, kesken jäänyttä hallituskauttanne hukkaan heitettynä näillä samoilla perusteilla, vai harkitsetteko vielä tätä kantaanne? Mutta meillä varmaan on kaikilla se visio, että Suomi tulee jatkossakin menestymään nimenomaan osaamisella. Tässä huoneessa tuskin on yhtään puoluetta, joka kuvittelee mitään muuta.

Edustaja Andersson totesi, että moni on jo kyllästynyt tähän sote-soppaan. Tähän en voi todeta muuta kuin että varmasti näin on, mutta sitä pitää silti hoitaa loppuun asti, koska isänmaan etu niin vaatii.

Vielä haluan korostaa sitä, mikä on tämän meidän juhluvoittemme aivan oikea teema: Me pärjäämme, itseluottamusta tarvitaan, me teemme sen yhdessä. Suomi on maailman paras maa, ja me olemme maailman parhaat suomalaiset.

15.10 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuosta edustaja Terhon puheesta on helppo jatkaa tätä juhluvoiton teemaa, ja siihen yksituumaisuuteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

ja yhdessä Suomen rakentamiseen eteenpäin meidän pitää tässä salissa löytää sävel. Siinä hallitus on nyt oikealla tiellä tämän talouskehityksen myötä ja näiden ratkaisuiden myötä ja esimerkiksi siinä, että on asetettu tavoitteeksi Suomen velkaantumisen taittaminen ja se, että velkaantuminen loppuu. Tietysti siinä kohtaa voisin kysyä oppositiolta: oletteko te sitoutuneet siihen, että velkaantuminen taitetaan ja velkaantuminen pitää lopettaa ja tuleville sukupolville ei enää kasata lisää velkakuormaa? Kun kuuntelee niitä puheita tai teidän vaihtoehtoisia esityksiänne, niin siellä on hyvin paljon velkaa lisääviä kohteita ja investointeja ja muita. Tässä tilanteessa, jossa ollaan menossa korkeasuhdanteeseen, ehkä ei elvyttäminen enää ole talouspoliittisesti järkevää.

Tuo hallituksen asettama 72 prosentin työllisyystavoite on aivan keskeinen suomalaisen tulevaisuuden kannalta, Suomen talouden ja suomalaisten ihmisten palveluiden rahoittamisen kannalta. Se on aivan keskeinen tavoite. Olen siitä erittäin iloinen, että hallitus määrätietoisesti pyrkii sitä kohti. Meillä on edelleen ongelmia tuon tavoitteen saavuttamisessa. Tällä hetkellä meillä on positiivinen tilanne: on paljon avoimia työpaikkoja, ja niitä aukeaa ympäri maata. Mutta kohtaanto-ongelma on todellinen. Miksi me emme löydä näihin avoimiin työpaikkoihin kotimaista työvoimaa? Mistä johtuu, että tämä etuuskien ja työvoimapolitiittisten toimien piirissä olevien joukko ei työllisty? Osallistava sosiaaliturva on asia, joka on nyt tutkittava tarkoin ja avattava polku näille ihmisille aktiiviseen toimintaan ja sitä kautta työhön, ja uskon, että tässä hallitus jatkaa vahvasti työtä eteenpäin.

15.12 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Terholle: Kyllä tämä hallituksen verolinja suosii hyvätuloisia ihmisiä, esimerkiksi tämä yrittäjävähennys, joka ei jätä juuri mitään kampaajille mutta antaa merkittävästi apteekkareille, juristeille ja lääkäreille.

Sitten toteaisin edustaja Jokiselle sen, että SDP:n vaihtoehdossa velkaantumiskehitys on hitaampaa kuin hallituksen vaihtoehdossa.

Mutta, arvoisa pääministeri, tähän soteen liittyen: Te teitte poliittisen päätöksen, jossa päätitte, että laitatte samalle viivalle yksityisen ja julkisen palveluntuottajan. Se on johtamassa tähän pakkoyhtiöittämiseen, joka on pirstaloimassa palveluita ja itse asiassa nostamassa kustannuksia. Kysyin tuolla puheenjohtajien kuntavaalitentissä Kohti kuntavaaleja viime syksynä, mitä tapahtuu, jos yksityinen yritys joutuu konkurssiin, kuka ne palvelut sitten tuottaa. Siihen valtiovarainministeri Orpo totesi, että itse asiassa tätä ei ole vielä mietitty, on sen verran pieni asia, mutta nyt toivoisin, että saisin vastauksen tähän. Oletteko nyt miettineet sitä, että jos yksityinen firma menee konkurssiin, kuka sinne tulee tilalle? Onko niin, että julkisen sektorin täytyy ylläpitää resursseja, jotta tämä homma hoituu?

Sitten teiltä, pääministeri Sipilä, kysyisin, kun lähetimme muutama viikko sitten kirjeen teille liittyen tähän Kesäduuni-kokonaisuuteen ja -kampanjaan, niin ette ole vastannut, mutta voisitteko nyt vastata: olisiko hyvä mahdollisuus näille nuorille ihmisille päästä tutustumaan työelämäänsä kesätyön kautta tammoinen kampanja, jossa valtiolta olisi keskeisesti vetämässä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä asioita eteenpäin? Toivon, pääministeri, että lähdette vastaamaan, koska meillä on 48 000 nuorta ihmistä ilman koulupaikkaa, ilman työpaikkaa. Olisiko tässä nyt keino tähän puuttua, arvoisa pääministeri?

15.14 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä hallitus usein unohtaa puheissaan ja ennen kaikkea teoissaan, on se, että hallituksen velvollisuus ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

tehtävä on osoittaa kaikille suomalaisille, että meillä on tässä maassa tilaa pärjätä, elää hyvää elämää, saada työtä ja toimeentuloa, ettei tule sitä näköalattomuuden tunnetta siitä, että minulla tai minun lapsillani ei ole tasa-arvoisia mahdollisuuksia. Näin ollen kaikki eivät koe, että he ovat osallisia niistä orastavista positiivisista signaaleista, mitä taloudessa on. Nuorisotyöttömyys on korkeaa, ja erityisesti alle 25-vuotiaista nuorista miehistä jo viidenes on työn ja koulutuksen ulkopuolella. Pienituloisilta on leikattu sosiaaliturvaa, heikennetty niiltä, jotka ovat sosiaaliturvan varassa ja jotka eivät ole päässeet työelämään. Onko teidän mielestänne työttömyys heidän vikansa, vai pitäisikö heitä pikemminkin auttaa niin, että he ovat osallisia? Tämä eriarvoistaminen on se, joka on luonut Suomeen tämmöistä ilmapiiriä, jossa ihmisillä on sellainen olo, että heillä ei ole tilaa ja mahdollisuuksia pärjätä. Sen takia hallituksen nyt pitää kiinnittää huomiota tähän.

Korkeakoululeikkaukset, tutkimusmaailman tunnelma siitä, että joudutaan hakemaan ulkomailta töitä, lisäävät tätä näköalattomuuden tunnetta, ja näin ollen hallituksen toimet voivat heikentää talouskasvua ja työllisyyskehitystä, jotka muutoin tässä kansainvälisessä talousympäristössä ovat menossa parempaan suuntaan, ja sehän on hyvä asia.

Eli nyt hallituksen pitäisi keskittyä niihin työllisyyttä nostaviin toimiin ja osaamista, koulutustasoa ja osallisuutta nostaviin toimiin, ja siihen haluaisinkin nyt kuulla selkeän vastauksen. Kun pääministeri sanoi, että leikkaukset ovat takana, se on hyvä asia, että te näin sanotte, mutta siinä jäi vähän epäselväksi se, että jos te ette löydä mielestänne työllisyyden edistämiseen tarpeeksi keinoja, niin onko kuitenkin kevään kehysriihessä leikkausvaihtoehto edelleen pöydällä, niin kuin ministeri Orpo on vihjannut, ja minkälaisia työllistämiskeinoja te etsitte. Ovatko ne ihmisiä nostavia vai ihmisiä rankaisevia ja raippaa tarjoavia keinoja työttömän näkökulmasta? [Ben Zyskowicz: Onko se paha juttu, jos sen seurauksena työllistyy?] Tämäkin on iso periaatteellinen kysymys, autetaanko ihmisiä vai nähdäänkö, että työttömyys on [Puhemies koputtaa] ihmisten vika, ja rajoitetaan heidän oikeuksiaan.

15.16 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, tämä palveluiden pakkoyhtiöittäminen ja ulkoistaminen ei ole mikään pieni detalji tässä sote-uudistuksessa, vaan tämä hallituksen nyt valitsema linja muuttaa sote-uudistuksen luonnetta täysin ja tarkoittaa myöskin sitä, että sote-uudistuksen keskeisin tavoite eli tavoite palveluiden integraatiosta vaarantuu. Eli hallitus on nyt asettanut palveluiden markkinaehtoistamisen sote-uudistuksen alkuperäisten tavoitteiden edelle, ja sitä me emme voi vasemmistoliitossa missään nimessä hyväksyä. Tämä nyt valittu malli ei myöskään pohjautu siihen parlamentaariseen työhön, mitä edellisellä kaudella tehtiin. Edellisellä kaudella ainoastaan yhdessä puolueessa löytyi kannatusta tälle markkinaehtoiselle mallille, ja se oli kokoomus. [Eduskunnasta: Nyt löytyy vähän enemmän!]

Timo Soini ja Juha Sipilä, te vaaditte molemmat kovaan ääneen viime kaudella sote-uudistusta parlamentaariseen valmisteluun, ja te perustelitte sitä silloin sillä, että kyse on niin keskeisestä ja isosta uudistuksesta. No, tältä osinhan tämä tilanne ei ole muuttunut miksiäkään. Kyse on edelleen kansalaisten hyvinvoinnin kannalta erittäin suuresta ja keskeisestä uudistuksesta, mutta myöskin sellaisesta, joka oleellisesti vaikuttaa suomalaisen hyvinvointivaltion rakenteisiin ja hyvinvointipalveluiden tulevaisuuteen, joten miksi te ette enää pidä kiinni teidän omasta perustelustanne ja linjastanne, mitä tulee sote-uudistuksen parlamentaariseen valmisteluun? Miksi te annatte nyt kokoomuksen viedä tätä koko uudistusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

markkinaehtoiseen suuntaan siitä huolimatta, että vielä viime kaudella tälle ei löytynyt kannatusta missään muussa puolueessa? [Jukka Gustafsson: Hyvä kysymys!]

15.18 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Jag noterar med tillfredsställelse att statsministern konstaterade att skulle sysselsättningsläget vara lika bara i hela landet som det är i Österbotten, så skulle vi ha ekonomin i balans. [Ben Zyskowitz: Det är sant!] Då kan man också säga att eftersom vi har en god sysselsättning och har skött saker och ting bra i Österbotten, så borde man åtminstone inte försämra möjligheterna att fortsätta sköta det bra, och då borde man också ha fulljournsjukhus. Så var det sagt.

Värderade talman! När det gäller vårdreformen vill svenska riksdagsgruppen nu se alla bitar på bordet. Vi vill veta hur slutresultatet ska se ut. Det är oerhört svårt att få ett grepp om den här helheten, när man kommer med de här reformerna bit för bit och inte ger hela paketet på en gång. Ute i kommunerna är det många som är oroliga: vad händer med äldreomsorgen, vad händer med alla tredje sektorns serviceboenden, hur ska det gå för dem? Vi måste börja få konkreta svar.

Arvoisa puhemies! Monessa kunnassa mietitään nyt, minkälainen on se sote-uudistus, mitä hallitus haluaa meille kehittää. Kenelläkään ei ole vielä ainakaan sitä kokonaiskuvaa, ja sen takia olisi syytä panostaa siihen, että eduskunta voisi saada sen kokonaispaketin, eikä niin, että ne tulevat pala palalta, maakuntahallinto erikseen ja järjestämislaki erikseen, ja, niin kuin tässä oli ennen joulua, myös päivystyslainsäädäntö erikseen. Meidän pitää saada kokonaiskuva. Meidän pitää saada tietää, mitä se valinnanvapaus todellisuudessa tarkoittaa: Miten käy päiväkirurgian — tuleeko se valinnanvapauden piiriin? Miten käy aluesairaaloitten — minkälainen on se jako? Miten käy vanhustenhuollon, ja miten käy kolmannen sektorin ylläpitämille vanhustenhuollon yksiköille? Kysymykset ovat monet, ja sen takia me haluaisimme, [Puhemies koputtaa] että saataisiin nyt selkeitä vastauksia näihin kysymyksiin.

15.20 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmisarvoinen hoito ja tuki korostuvat etenkin lasten, vanhusten, vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien hoidossa. Hallituksen sote-uudistuksen taustalaskelmat kertovat siitä, että näitä 3 miljardin säästöjä haetaan juuri vanhus- ja vammaispalveluista sekä lasten- ja nuortenpsykiatrian puolelta ja suurin säästö lasten ja perheiden palveluissa kohdistuu huostaanottoihin ja laitoshiin eli kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisryhmiin.

Kun näitä säästöjä on laskettu, vaikutusarvioihin ei ole otettu kantaa siinä mielessä, että mitä seurauksia sillä sitten on, kun esimerkiksi lasten ja nuorten ja päihdeongelmaisten niin kuin myös mielenterveyskuntoutujien palveluissa siirrytään pitkälti avopohjaisiin palveluihin ja niitten osuutta lisätään ja esimerkiksi kun halutaan, että vanhukset pystyisivät yhä pidempään olemaan kotona, mutta kuitenkin kotihoidon osuutta ei olla lisäämässä ja palveluita sinne kotiin ei olla tässä taustalaskelmassa lisäämässä.

Samoin myöskään alkoholilain uudistuksen aiheuttamia kustannuspaineita ei ole millään tavalla huomioitu näissä laskelmissa. Haluaisinkin kysyä niin pääministeriltä kuin myöskin vastuuministeriltä: Eikö nämä säästöt tulisi nyt hakea jostakin muualta kuin kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä? Eikö nämä säästölaskelmat tulisi tuoda tänne eduskunnan arvioitavaksi? Ja ennen kaikkea, niin kuin täällä moni oppositiopuolue

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

on esittänyt, eikö nyt olisi korkea aika lähteä tekemään tätä sote-uudistusta yhdessä, tilsammans?

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään minuutin puheenvuoroihin, ja pyydän kunnioittamaan tuota aikarajaa, jotta mahdollisimman moni ehtii sitten käyttää puheenvuoroja.

15.22 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että hallituksen pitämän poikkeuksellisen pitkän istunnon ja neuvottelujen jälkeen hallitus, ja kokoomus, ilmoitti luopuvansa näistä lisäleikkaustavoitteista. [Välihuutoja oikealta] Se on erinomaisen hyvä asia, koska me olemme nähneet, että kovat leikkaukset yhdistettynä hyväntuloisia suosiviin tehoittomiin veronkevennyksiin eivät toimi. On totta, että voimme tilastoista lukea, että kesällä 2015 työllisyys kääntyi ja syksyllä 2015 talous kääntyi. Näistä positiivisista merkeistä huolimatta kolmessa toisistaan riippumattomassa arviossa on todettu, että hallitus ei saavuta alijäämä- ja työllisyystavoitteita. Niin valtiovarainministeriö, Valtiontalouden tarkastusvirasto kuin talouspolitiikan arviointineuvosto ovat todenneet, että te ette tule saavuttamaan itse itsellenne asettamianne tavoitteita. Se, että vaikka jo 2015 talous ja työllisyys kääntyivät [Puhemies koputtaa] ja siitä huolimatta tavoitteita ei saavuteta, on mielestäni merkki siitä, että olisiko nyt syytä muuttaa suuntaa esimerkiksi tulevaisuuden kehysriihessä ja pitää se ennen kuntavaaleja.

15.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä kuntien tuottamat ja verovaroilla rahoitetut terveyspalvelut hyvin laajassa mittakaavassa ollaan siirtämässä yhtiöihin. Pakkoyhtiöitetään maakuntien palvelut, ja rinnalle tulevat monikansalliset terveysjätit kilpailemaan asiakkaita. Tällä järjestelyllä te hajotatte jo nyt monissa kunnissa, varsinkin suurissa kaupungeissa luotuja integroitua palvelukokonaisuuksia. Voisitteko kertoa, mihin perustuu se, että esimerkiksi yli 600 000 asukkaan kaupunki Helsinki ei voi olla palveluntuottajana mutta sen sijaan Mehiläinen, Terveystalo tai Attendo tällä samalla alueella kelpaavat palveluiden tuottajiksi? Ja voisitteko selkokielisesti nyt kertoa, miten tämä integraatio tullaan oikein toteuttamaan, kun palvelut hajoavat nyt moniin yhtiöihin, jotka toimivat markkinamekanismilla, [Puhemies koputtaa] toisesta lähtökohdasta kuin mihin julkinen palvelutuotanto on tottunut?

15.24 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on viitattu monesti presidentin valtiopäivien avajaisissa pitämään puheeseen. Itse haluan muistuttaa siitä kohdasta, missä todettiin, kuinka tärkeää on torjua eriarvoistumista. Työryhmän perustaminen eriarvoistumisen pysäyttämiseksi ei auta, jos samanaikaisesti tehdään päätöksiä, jotka suoraan lisäävät eriarvoisuutta. Ja näitä valitettavasti tämä hallitus on tehnyt.

Monen kansanedustajan tavoin kiersin tammikuussa kouluissa, ja itseäni hätkähdytti se huoli ja epävarmuus tulevaisuudesta, jonka monet itäsuomalaiset yläkoululaiset, amislaiset ja lukiolaiset toivat esiin. [Anne Kalmarin välihuuto] Heitä mietitytti toimeentulo opintojen aikana, koulutuspaikkojen karkaaminen yhä kauemmaksi samalla kun julkinen liikenne heikkenee, opetuksen laatu ja riittävän tuen saaminen. Jos hallitus on tosissaan eriarvoistamisen vähentämisessä, sen tulisi huomioida nämä huolet tehdessään toisen asteen koulutuksen reformia ja taata riittävät resurssit tähän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

15.26 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monien vaikeitten ja rohkeittenkin päätösten jälkeen alkaa näyttää paremmalta: talous kasvaa, työttömyys laskee, ja nyt, kuten kerroitte, pääministeri, myöskin valtiontalouden suhteen kuuluu viimein parempia uutisia. Tuossa teidän puheessannehan oli kaksi aika isoakin asiaa. Viime vuodelle valtionvelkaa otettiin vähemmän kuin puolet siitä, mitä pelättiin, ja se on todella merkittävä asia. Voitteko vähän avata tätä, miten tässä näin hyvin kävi? Ja toinen asia: kuntatalous myöskin vahvistuu, 450 miljoonaa vahvempi kuntatalous kuin aikaisemmin. Sehän tarkoittaa sitä, että kunnilla on entistä paremmat mahdollisuudet hoitaa lasten varhaiskasvatusta, koulutusta, kouluverkkoa, terveystalouksia, ikäihmisten vanhuuden turvaa.

Arvoisa puhemies! Voiko näistä numeroista ja näistä tuoreista hyvistä uutisista päätellä jotakin tämän vuoden osalta, miltä tämä vuosi näyttää? Mennäänkö edelleen parempaan suuntaan?

15.27 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, hyvä pääministeri, sanoitte tuossa puheessanne, että valinnanvapauden myötä jokainen suomalainen voi jatkossa valita itse. Kysyn nyt ihan vilpittömästi: miten hallitus aikoo varmistaa sen, että valinnanvapaus toteutuu myös kasvukeskusten ulkopuolella? Valinnanvapauden toteuttaminen vaatii useita eri palveluntarjoajia, jotta se on aito. [Ben Zyskowitz: Sehän on huono asia! Miksi sen pitäisi toteutua?]

Te sanoitte myös tuossa puheessanne, että lompakon paksuus ei ratkaise. Mihin te viitatte tällä sanonnalla? Oletteko poistamassa kenties asiakasmaksut terveydenhuollosta ja sosiaalipalveluista kokonaan? Joillekin 10 euron lääkärimaksutkin voivat olla liikaa.

15.27 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreiden edustaja Niinistö kehtasi väittää, että nykyinen hallitus on hukannut kaksi vuotta. Näin siis puhui ministeri, joka oli viime vaalikaudella hallituksessa. Kyllä tämä on käsittämätöntä mustamaalausta vihreiden puolelta.

Katsotaan, missä oikeasti nyt mennään: Yhä useampi suomalainen työtön on löytänyt työpaikan. Työttömyys vähenee, siis työttömiä on vähemmän. Kuluttajien usko omaan ja oman maansa talouteen on vahvistunut, investoinnit lisääntyvät ja talous Suomessa kasvaa. Tämä on tilanne, missä nyt ollaan.

Ongelmia on paljon, totta kai. Nuorten syrjäytyminen on valtava ongelma. Uusi, tuore raportti osallistavasta sosiaaliturvasta tuo tähän toivottavasti ratkaisua, ja kokoomus lähtee siitä, että jos perustulokokeilua jatketaan, silloin on myös osallistavaa sosiaaliturvaa kokeiltava.

15.29 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kantava tavoite on siis 72 prosentin työllisyysaste ja 110 000 uutta työpaikkaa tällä vaalikaudella. Erittäin kannatettavia tavoitteita. Toivotamme menestystä, lycka till!

Mutta, arvoisa hallitus, älkää samalla kaivako itsellenne turhia kuoppia tällä tiellä. Hallitus nimittäin on aikeissa antaa myös sellaisia lakiesityksiä eduskunnalle, joissa suoraan sanotaan, siis lakiluonnoksen perusteluosassa, että kyseinen laki vähentää tiettyjen alojen työpaikkoja. Näitä esityksiä on ainakin kaksi: venevero ja moottoripyörävero. [Paavo Arhinmäki: Ja postilaki!] Tuntuu nurinkuriselta, että hallitus, jonka tavoitteena on 110 000 uutta työpaikkaa, tietoisesti antaa sellaisia esityksiä, jotka vähentävät työllisyyttä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

[Ben Zyskowiec: Ei ole vielä antanut! — Paavo Arhinmäki: On postilaki annettu!] Arvoisa hallitus, älkää antako näitä surkeita esityksiä eduskunnalle. Onhan teillä tärkeämpääkin tekemistä.

15.30 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustaja Kulmuni sanoi, että keskustalla on vain yksi suunta: eteenpäin. Ja myönnettäköön, että tietyissä asioissa mennään nyt eteenpäin, ja hyvistä saavutuksista hallitus kyllä ansaitsee myös kiitoksen. Mutta on hyvä muistaa, että kun menee lujaa, vaarana on myös, ettei jää aikaa arvioida, mitä kovasta eteenpäinmenosta seuraa.

Suomen valtionvelka ei muutu saataviksi, kun ja vaikka alkoholikulutus kasvaa. Poliitikassa on kyse arvovalinnoista. Alkoholipolitiikassa arvoasetelma on jyrkkä: vastakkain ovat elinkeinopoliittiset ja kansanterveydelliset arvot. Uusi alkoholilakiesitys vaarantaa kansanterveyden ja koko sote-uudistuksesta saatavan hyödyn. Eteenpäin saa mennä, niin kuin se kuuluisa mummo lumessa, mutta ei kuitenkaan niin lujaa, että osa kansasta uupuu matkalla, kompastuu ja jäätyy lopulta lumeen. [Eduskunnasta: Ei ole lunta!]

15.31 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Suomen talous on nousussa. Teollisuuden investoinnit kasvavat, Suomen kilpailukyky kohenee kovaa vauhtia, kiitos meidän kilpailukykysovimuksen. Kuluttajien luottamus vahvistuu. Itse asiassa viimeksi vuonna 2010 on oltu samalla tasolla, sitä aiemmin vuonna 99. Viime vuonna tuli 34 000 työllistä enemmän, työllisyysaste nousee kaiken aikaa. Ja nyt, kun mennään kohti kehyspäätöksiä, kehyspäätöksen tulee olla edelleen työllisyyttä ja kasvua edistävä. Lisäksi täytyy ottaa huomioon alueellinen kehitys. Meidän täytyy panostaa Suomeen suuntautuvaan matkailuun. Siten saadaan palvelualan työpaikkoja sellaisille kunnille, missä niistä on puutetta. Tekemättä ei voi jättää. Suomi nousee tekemällä yhdessä, tillsammans.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Kymäläinen, Karimäki ja Arhinmäki, ja sitten on ministeri Rehulan vuoro.

15.32 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulimme tässä keskustan puheenvuorossa, että keskusta ei hyväksy eriarvoistamista, ja sen kuuluisi kyllä ennen kaikkea näkyä teoissa. Otitte esimerkiksi työttömyyden. Tällä hetkellä Suomessa työttömistä on 30 prosenttia nuoria, alle 30-vuotiaita, ja tuohon tulisi puuttua.

Kouluvierailulla nuori tyttö kysyi minulta: mitä pahaa on maahanmuutossa, mitä pahaa siinä on, että joku menee naimisiin ja tulee töihin Suomeen, muuttaa Suomeen? Sama tyttö kysyi: mitä pahaa on siinä, jos hädässä olevaa lasta — hän kertoi esimerkiksi Syyrian sodan lapsista näkemistään kuvista — ja näitä muita ihmisiä autetaan, jotka pakoon tulevat? Suomi täyttää 100 vuotta tänä vuonna, ja toivoisin, [Puhemies koputtaa] että Suomi olisi kansainvälinen, ja toivoisin, että hallituksen linja olisi, että hallitus kertoo, että kaikista pidetään huolta ja maahan saa muuttaa töitä tekemään ja [Puhemies koputtaa] naimisiin tulla. Toivon, että meidän lastemme ei tarvitse tällaisia asioita ihmetellä.

15.33 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä olisin hallitukselta kaivannut, on työelämän rakenteelliset uudistukset. Niistä teillä ei ole ollut esittää edes visioita. Vihreiden ryhmäpuheessa oli paljon keinoja, jotka voitte ottaa on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

keenne — myös edustaja Zyskowiec. Lukuisat puolueet ovat esittäneet myös perhevapaimalleihin uudistuksia, jotka nostavat ihmisiä työhön, ja tässäkin on teille ajatusta, jota toivon vietävän nopeasti eteenpäin.

Päätöksissä pitäisi olla myös tulevaisuusnäkökulma vahvasti esillä ja varsinkin lasten ja nuorten tulevaisuus. Minä olen huolissani siitä, että syrjäytyneisyys menee yli sukupolvien, köyhyys kasvaa ja jatkuu yli sukupolvien. Pienituloisilta on leikattu ja nuorten koulutusmahdollisuuksista. Mutta tulevaisuusnäkökulmaa ovat myös ilmastokysymykset, ja päivän pihvi onkin WWF:n lihaopas, joka on osoittanut meille, että Suomessa on puutteita muun muassa oman kasvisvalvauksen tuotossa ravinnoksi ja myös rehuksi. Kysynkin: mitä hallitus tähän kaavailee?

15.34 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilän puheesta olisi ollut ylpeä jopa legendaarinen Irakin tiedotusministeri, joka sanoi kaksi päivää ennen Bagdadin valtausta, että USA kaatuu päivänä minä hyvänsä. [Mika Niikko: No jopas oli hyvä vertaus!]

Tämä luku 2,5 miljardia velan ottoa viime vuonna, se oli aika iso uutinen. Soitimmekin Valtiokonttoriin ja kysyimme, mistä tämä suuri ero johtuu. Ero myönnettyjen velkavakuuksien ja toteutuneen velanoton välillä johtuu isolta osalta siitä, että Valtiokonttorin ei ole tarvinnut ottaa koko budjetissa osoitettua velkaa, koska valtion kassassa on ollut reippaasti rahaa. Suuret kassavarat johtuvat siitä, että vuonna 2015 erääntyi poikkeuksellisen paljon velkoja ja valtion kassa kasvoi noin 4 miljardia. Valtio ylläpitää suuria kassavaroja, vieläkin siellä on noin 2 miljardia. Eli, arvoisa pääministeri, juuri sopivasti ennen vaaleja te olette syöneet valtion kassaa ja keuhutte sitä täällä talouden parantamisena. [Välihuutoja]

Puhemies Maria Lohela: Tähän pääministeri Sipilälle 1 minuutti.

15.36 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin sainoin puheessani, tähän on omat erityisyytensä, mutta fakta on se, että alustavien tietojen mukaan valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen ei kasva ollenkaan. Kassa on pienentynyt 1,3 miljardia. Siellä on tullut kertaluonteisia tuloja noin 700 miljoonaa. Joitakin tuloja on siirtynyt ensi vuodelle, mikä on pienentänyt menoja, mutta myöskin valtiontalous on vahvistunut. Tämä on aina totta kai kokonaisuus, mutta fakta on se, että velkaa on tullut lisää vain 2,5 miljardia euroa viime vuonna.

Alijäämästä ei ole vielä tietoa, mutta oma arvioni on, että näiden juuri esittämiesi tietojen perusteella myöskin alijäämä tulee olemaan pienempi kuin budjetoimme. Tämä kertoo siitä vahvasta kehityksestä, mikä on näkynyt työllisyydessä. Joulukuussa työttömyys oli 7,9, kun vuosi sitten se oli 9,2 prosenttia, ja niin edespäin. Kyllä tämä vahva kehitys rupeaa näkymään myöskin julkisessa taloudessa. Tämä on se viesti.

Puhemies Maria Lohela: Nyt ministeri Rehula, 5 minuuttia.

15.37 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Mustaa ei kannata yrittää puhua valkoiseksi, on todellisuus sitten mitä tahansa. Toisekseen, valkoista ei kannata yrittää puhua mustaksi, jos se valkoinen on valkoinen.

Ensinnäkin: Jatkossakin tässä maassa on ja tulee olemaan julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto, julkisesti rahoitettu sosiaali- ja terveydenhuolto, julkisen vallan vastuulla oleva

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

sosiaali- ja terveydenhuolto. Niissä tilanteissa, joissa palvelutuottaja ei syystä tai toisesta kykene palvelutuottajaksi tai vetäytyy palvelutuotannosta, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin on kirjoitettu: julkinen järjestäjä vastaa siitä, että kyseisen alueen asukkailla on palvelut. Järjestäjä vastaa — vahva, julkinen järjestäjä.

Toiseksi hyvät käytännöt, Kainuu, Eksote: On suotavaa ja jopa sallittua, että näitä hyviä käytäntöjä otetaan toimeen eri puolilla Suomea. Edustaja Henriksson, monet kunnat ovat ihmeissään. Tällä hetkellä kaikkein eniten ihmeissään ovat ne tavan ihmiset, jotka ovat huolissaan omista sote-palveluistaan. Ymmärrän sen, että kunnat ja kuntapäätäjät ovat ihmeissään. Suosittelen matkaamaan Etelä-Karjalaan, Pohjois-Karjalaan, Keski-Pohjanmaalle kysymään, mitä siellä on tehty, jotta ne hyvät käytännöt, jotka ovat olemassa, voivat mennä eteenpäin. Esimerkiksi Etelä-Karjalassa tällä hetkellä täyttää vauhtia valmistaututaan siihen maailmaan, johon hallitus on sosiaali- ja terveydenhuollon muutosta viemässä.

Kolmanneksi sosiaali- ja terveydenhuolto yhdessä: Mitenkähän monta kertaa se pitää kirjoittaa lakiin, niin että tässäkin salissa uskotaan, että jatkossa on ihminen, joka tarvitsee palvelut ja jolle tehdään palvelusuunnitelma, jossa ei katsota sitä, onko ammattilainen henkilö sosiaalihuollon vai terveydenhuollon koulutuksen saanut? Tämä malli, jota hallitus eteenpäinvie, sisältää perusidean sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiosta.

Neljänneksi, julkisten palvelujen parantaminen yhtenä tavoitteena: Tässä ollaan nimenomaan parantamassa julkisia palveluja, mutta tässä on aivan olennaista se, että kyse ei ole vain järjestelmästä. Arvoisat edustajat, jos tätä lähestyy järjestelmäkeskeisesti, niin siitä tavoitteesta ovat kaikki olleet toistaiseksi samaa mieltä, että ihmiset pääsisivät nykyistä nopeammin lääkäriin, hoitojonot lyhenisivät ja ihmiset saisivat tarpeen mukaisen kuntoutuksen oikeaan aikaan oikeassa paikassa ilman että esimerkiksi se, kuka kuntoutuksen maksaa, aiheuttaa pompottamista. Hallitus lähtee siitä, että ihminen saa tarvitsemansa palvelut, ja se, että tämä on mahdollista, tarvitsee sen integroidun palvelumallin ja sen, että se julkinen vahva järjestäjä huolehtii, että tämä integroitu palvelumalli toteutuu. Kyllä tässä tulee vääjäämättä hyppy myös julkisten palvelujen tuotantoon osana sitä, että meillä ovat jatkossa yksityiset ja kolmannen sektorin palvelutuottajat myös tuottamassa esimerkiksi perustason palveluja.

Viides kohta, julkiset eurot: Jotta voi olla palvelutuottajana tulevassa mallissa, pitää olla avoin sen suhteen, miten eurot on käytetty. Toisekseen, tämä malli, jota ollaan viemässä eteenpäin, ei ole järjestelmälähtöinen, vaan ihan ihminen itse saa päättää sen palvelutuottajan, ja perustasolla siellä sote-keskuksessa tai terveystasemalla — jos nykytermiä käyttää — ihminen voi äänestää jaloillaan eikä mene sellaiseen toimipisteeseen, jossa toteutuu tämä teidän maalaamanne uhkakuva siitä, että eurot marssivat jonnekin maailman ääriin. Ei tarvitse ottaa vastaan sellaisia palveluja. Lainsäädännöt ja niiden pohja lähtevät siitä, että palvelutuottajan tulee kertoa julkisesti omia tietojaan. Niin julkisuuslainsäädännössä, tässä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa kuin lausunnolla olevassa valinnanvapauslaissa on useita kohtia, joissa edellytetään avoimuutta.

Aikooko hallitus kertoa, mistä on kyse? Te saatte, arvon edustajat, vielä tämän kuun aikana 900 sivua luettavaa: kokonaisuuden, jonka perusteella tähän maahan ollaan luomassa ne peruspaalut, joitten sisältöjen tekeminen on terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaisten asia.

Nyt ollaan luomassa puitteet sille, että ihminen olisi keskiössä, ja käsittääkseni Suomi on Euroopan viimeisiä maita, jossa tällaiseen toimintatapaan ollaan menossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua, ja muut ministerit saavat kyllä puheenvuoroja hieman myöhemmin. Nyt on edustajien vuoro.

15.42 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannan suurta huolta tästä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Siinä oli selkeitä tavoitteita, esimerkiksi juurikin terveyserojen kaventaminen. Meillä tänä päivänä hyvin toimeentuleva, koulutettu, hyvällä asuinalueella asuva mies elää 12 vuotta pitempään kuin vastaava mies, joka kituuttaa pienillä tuloilla ja jolla on alhainen koulutustaso. Tämä on tämän päivän terveysero [Ben Zyskowicz: Siksi uudistus tarvitaan!] tämän päivän Suomessa. Lisäksi ylikansallisia yhtiöitä tulee suitsia. Verorahat on tarkoitettu palveluihin, ei yksityisten yritysten voittoihin, kuten edustaja Rinne omassa ryhmäpuheenvuorossaan sanoi. Terveyttä ei tule uhrata bisneksen alttarille.

Samoin olen huolissani integraation toteutumisesta. Juurikin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä tulisi saada nämä saumattomat hoitoketjut toimimaan. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tämä uudistus pakkoyhtiöittämisineen vaarantaa nämä tavoitteet.

Ja valinnanvapauden osalta [Puhemies koputtaa] kysyn: kenen vapaus valita? Harvoin ainakaan pienituloisten tai erityisryhmien.

15.43 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on halutessaan yksinkertainen keino saada sote-uudistus valmiiksi: toteuttakaa oman hallitusohjelmanne kirjauksia niin sisältöjen osalta kuin toteuttamisjärjestyksen. Hallituksen olisi aika tunnustaa tosiasiat. Uudistuksen aikataulut eivät pidä, ne alkuperäiset tavoitteet eivät toteudu, ja perustuslakivaliokunnan käsittely koituu mitä luultavimmin esityksen kohtaloksi.

Jos hallitus ei suostu toteuttamaan omaa hallitusohjelmaansa, niin on myös yksi nykylinjaa vähemmän huono vaihtoehto — tässä siis kompromissi, ottakaa koppi: Toteuttakaa sote- ja maakuntarakennelaki pitemmällä siirtymäkaudella. Antakaa maakunnille se verotusoikeus. Irrottakaa tämä valinnanvapauslainsäädäntö tästä prosessista omaksi erilliseksi lainsäädännöksi, jota voidaan myöhemmin arvioida. Ja ottakaa käyttöön parlamentaarinen valmistelu, jotta tämä uudistus kestää myös vaalikausien väliset vaihtelut.

15.45 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä nousi esiin kuntoutus-teema. On hyvä asia, että hallitus laillistaa sosiaalialan ammattitutkinnon kuntoutuksen ohjaaja. Tämä lisää muun muassa sitä, että yhä useampi ikäihminen saa kuntoutusta.

Arvoisa puhemies! Eutanasia-aloite on todellakin tulossa tänne eduskuntaan. Se tulee kansalta, koska kansa on huolissaan siitä, millaista hoitoa tulevaisuudessa saa. Soten keskiöön tulee nostaa myös saattohoito. Olen tehnyt toimenpidealoitteen, jolla esitän, että saattohoitolainsäädäntötyö käynnistetään ja selvitetään, olisiko tarvista tällaiselle saattohoitolainsäädännölle. En puhu eutanasiasta vaan siitä, että lailla turvattaisiin yhdenvertaiset palvelut kautta Suomen, saattohoitopaikkoja lisättäisiin, ynnä muuta mitä sinne sekaan nyt sitten tulee. Kysyisin ministeriltä: miltä tämä kuulostaa? Saattohoidon kriteeristöä ollaan päivittämässä. Se on erittäin hyvä asia, mutta toimia on tehtävä, ja uskoisin, että tämänkin eutanasia-aloitteen myötä saattohoito on keskiössä, ja sen parantamiseen kohdistamme kaikki resurssimme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

15.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistusta todella tarvitaan, ja maakuntapohja on hyvä etenemistapa. Valitettavasti alkuperäiset integraatiotavoitteet, palveluketjujen parantaminen ja terveyserojen kaventaminen on unohdettu. Vai miten integraatio toteutuu hallituksen mallissa, kun luodaan yksityisten ja julkisten yhtiöiden viidakko? Monin paikoin, esimerkiksi Kainuussa, jo luodut integraatiomallit joudutaan hajottamaan yhtiöihin, joudutaan luomaan tilaaja—tuottaja-byrokratiaa, sopimusvalvontaa ja palveluohjausta, ja verorahaa valuu veroparatiiseihin. Asiantuntijoiden mukaan tämä hallituksen sote-malli tulee vielä veronmaksajille kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Ammatillisessa koulutuksessa on nyt todellinen hätä, suuri huoli koulutuksen laadusta, saatavuudesta ja nuorten syrjäytymisestä. Mikäli valtiontalous on kehittynyt ennakoitua paremmin, voitaisiinko puoliväliriihessä vielä harkita näiden ammatillisen koulutuksen jättileikkausten perumista?

15.47 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isot terveyserot Suomessa johtuvat vahvasti muun muassa siitä, että peruspalveluihin ei pääse — työttömät, eläkeläiset, lapsiperheet joutuvat odottamaan terveyskeskuksiin ja moniin sosiaalialan peruspalveluihin. Siksi hallitus tekee sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, että kaikki ihmiset rahapussin sisällöstä riippumatta pääsisivät ajoissa perusterveydenhuollon palveluihin.

Ihmettelen kovasti, miten vastuutonta ja kylmää politiikkaa oppositiolla on. Te haluatte kaataa tämän uudistuksen, joka toisi tavallisille suomalaisille, jokaiselle suomalaiselle hyvät peruspalvelut ajoissa. Teillä ei ole yhtään konkreettista esitystä, miten te vahvistaisitte peruspalveluita, yhtään ei ole kuulunut. Te paheksutte sitä, että myöskin yksityinen sektori ja järjestöt voisivat tuottaa palveluita. Mitä pahaa siinä on? Julkinen valta vastaa. Samaan aikaan te itse käytätte työterveyshuoltoa ja käytätte yksityistä palvelua. Mikseivät myös työttömät, lapsiperheet ja eläkeläiset voisi olla osana tätä suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa järjestöt, yritykset [Puhemies koputtaa] ja julkinen valta tuottavat palveluita mutta julkinen valta vastaa.

15.48 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaalidemokraatit haluavat sote-uudistuksen. Olemme olleet sitä edellisen hallituksen aikana viemässä eteenpäin parlamentaarisessa yhteistyössä ja toivoimme todella, että sen ajattelun pohjalta olisi jatkettu tätä työtä. Kysyn nyt hallitukselta: Miksi tätä järjestelmää ei voida viedä eteenpäin yksinkertaisesti? Eli luodaan suuret sote-alueet, joissa palvelut järjestetään, tuotetaan ja rahoitetaan pääosin samoissa käsissä, ja käytetään yksityisiä ja järjestöjä siinä ohella täydentävinä palveluina ja kehitetään valinnanvapausmahdollisuuksia sen jälkeen ja näiden kokeilujen jälkeen sellaisena käytäntönä, että ykkösasiana on, että ihminen saa hoitoa nopeammin, pääsee lääkärillemme, saa diagnoosin, ja että voidaan käyttää yksityistä — voidaan hakea konsultaatiopalvelua yksityiseltä asemalta, voidaan kuvantamisia tehdä ja tutkimuksia myös yksityisellä — mutta pidetään tämä pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta julkisena pääosin. Täydennetään yksityisillä ja järjestöillä, [Sari Sarkomaa: Näin on tarkoitus tehdä!] niitä tarvitsemme, [Puhemies koputtaa] ja näin ollen pienetkin yritykset voisivat selviytyä.

15.49 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo monessa puheenvuorossa aivan oikein todettu, että olemme oikealla tiellä talouskehityk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

sen ja työllisyyskehityksen suhteen. Tätä kehitystä on nyt vahvistettava ja jatkettava ja huolehdittava siitä, että luottamus Suomen talouteen ja siihen, että Suomessa voidaan tehdä työtä ja yrittää, säilyy, koska se luottamus on äärettömän tärkeä asia. On jouduttu tekemään kipeitä säästöpäätöksiä, ja pääministeri on asettanut professori Saaren työryhmän selvittämään, miten oikeudenmukaisuus on toteutunut. Tämä on tärkeä asia, ja sen pitäisi valmistua ensi vuoden alkupuolella.

Arvoisa puhemies! Vetoan kehysriiheen yhden asian tiimoilta, ja se on Suomen elintarvikehuolto. Me tarvitsemme siellä ratkaisuja, joilla me parannamme elintarvikeketjussa reilun kaupan pelisääntöjä. 20:ssä EU:n nykyisessä jäsenmaassa on jo kansallista lainsäädäntöä, jolla reilun kaupan sääntöjä on tuotu elintarvikeketjuun, ja sitä tarvitaan nyt Suomessa. Tehkää, hyvät ministerit, nyt päätöksiä huhtikuussa, että suomalaisen tuottajan asema paranisi. Meillä tuottaja on todella hankalassa tilanteessa, kärsinyt jo monta vuotta alenevasta tulonkehityksestä.

15.50 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää pääministeriä hänen selonteostaan ja sanoistaan Ahvenanmaan taloudellisesta tilanteesta. Ahvenanmaan työllisyysaste on 82 prosenttia. Me haluamme olla mukana saamassa Suomen nousuun. Ahvenanmaalaiset maksavat veronsa Suomen valtiolle aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näistä veroista palautuksena 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Tätä tasoisuusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten. Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja, sillä työllisyys on hyvä ja työttömyys alle 4 prosenttia. Ahvenanmaa maksoi viime vuonna 0,71 prosenttia valtion kaikista suorista veroista. Nopeasti kasvavasta väestöstä ja hyvästä työllisyysasteesta huolimatta Ahvenanmaa saa edelleen saman könttäsunnan 0,45 prosenttia. Tämä johtaa Ahvenanmaan julkisen talouden alijäämään, vaikka työllisyystilanne on erittäin hyvä. Tämä on valtava ongelma Ahvenanmaalle. [Puhemies koputtaa] Toivoisin, että hallitus tarkastelisi tätä asiaa puoliväliriihessään.

15.52 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lehdessä harmaan talouden asiantuntija totesi seuraavaa: "Harmaan talouden torjunta hyyytyy, vaikka tutkinta tuo valtiolle tuloja. Tässä ei ole mitään järkeä. Nykyinen hallitus näyttää olevan 20 vuoteen ensimmäinen hallitus, joka ei pidä torjuntaohjelmaa tarpeellisena." Kuuntelin tarkkaan pääministerin ja hallituspuolueiden edustajien puheenvuorot. Missään ei mainittu harmaan talouden torjuntaa, sitä ohjelmaa, mitä nyt kahdeksi seuraavaksi vuodeksi aiotaan tehdä. Voisitko kertoa, valtiovarainministeri, millaisiin uusiin toimenpiteisiin ryhtytään, että harmaata taloutta voidaan kitkeä?

15.52 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition esittämä asiallinen kritiikki on aina tervetullutta, mutta kaikki ylenmääräinen synkistely sen sijaan saa aikaan korkeintaan sen, että investoijat kaikkoavat ja kansalaiset tulevat varovaisiksi. On todella tärkeää vahvistaa luottamuksen ilmapiiriä ja uskoa tulevaisuuteen, että tästäkin selvittää yhdessä.

Yksi tämän hallituksen onnistunut työnäyte on ollut kilpailukykysojimus. Se lisäsi luottamusta ensinnäkin siihen, että me selviämme yhdessä ja pystymme neuvottelemaan ja sopimaan asioista yhdessä. Lisäksi esimerkiksi VM arvioi sen vaikutukseksi kymmeniätuhansia työpaikkoja. Nyt, kun ollaan menossa kehysriiheen, niin työttömyysturvaa tulisi uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

distaa sillä tavalla, että ihmiset uskaltavat olla aktiivisia ilman pelkoa siitä, että menettäisivät työmahdollisuuksia tai työttömyysturvaa. Haluaisinkin kysyä ministeri Lindströmiltä: missä vaiheessa on niin kutsuttu yhdistelmävakuutus, joka sallisi ansiosidonnaisuuden piiriin myöskin yrittäjän?

Ja sen verran vielä kiitosta tuonne demareitten suuntaan, että tämä esitys tästä nuorison mukaan ottamisesta vahvemmin on kannatettava.

15.54 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksesta on laaja yhteisymmärrys, että se pitäisi tehdä, mutta valitettavasti siihen kohtaan se yhteisymmärrys loppuu, koska tämä hallitus on nyt viemässä läpi sitä tavalla, joka oli vielä muutama vuosi sitten täysin marginaalista ajattelua Suomessa ja josta sosiaali- ja terveyshuollon asiantuntijat ja taloustieteen asiantuntijat ovat olleet hyvin huolissaan. Se suuri ongelma on se, että te teette koko meidän kansallisesta sosiaali- ja terveyshuollon omaisuudesta ja julkisten tehtävien viranhaltijoista koekaniineja sille, voiko näin laajamittainen ja nopealla aikataululla tehty markkinallistaminen toimia. Ja sen takia sitä, mitä edustaja Aalto sanoi, teidän kannattaisi kuunnella tarkkaan: jos tätä tehtäisiin vaiheittain niin, että varmistetaan, että maakunnilla ensinnäkin on edellytykset, toimintakyky ja valta olla vahvoja järjestäjiä ja varmistaa laatu ja valvonta, niin sen jälkeen vaiheittain, maakunnittain, aloittaen peruspalveluista, toteutetaan valinnanvapautta ja sitten päästään testaamaan, miten sitä voi tehdä niin, että hintakilpailu muodostuu sellaiseksi, että kustannukset eivät nouse mutta [Puhemies koputtaa] palvelut paranevat. Jonot voivat vähentyä tämän avulla, ja se on hyvä asia, mutta [Puhemies koputtaa] ei kannata mennä liian kovalla vauhdilla eteenpäin, ettei hukata arvokkaita asioita.

15.55 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osallistuin maanantaina Pirkanmaan sote-ohjausryhmän kokoukseen, ja nyt, kun eri alueilla lähestytään käytäntöä hallinnon järjestämisessä, olen entistä vakuuttuneempi siitä, että hallituksen ajama sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen malli on suuri virhe.

Maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnosta on tulossa erittäin monimutkainen kokonaisuus, ja sen ohjaus tulee olemaan mahdoton tehtävä. Koko uudistusta tehdään täysin nurinperisessä kulmasta: yritykset ja yritysten intressit edellä, ihmiset ja heidän palvelutarpeensa unohtaen. Hallituksen malli tulee johtamaan tilanteeseen, jossa kustannukset kasvavat, yksityiset sote-keskukset kuorivat kermat päältä eikä uudistukselle asetettuja tavoitteita tulla saavuttamaan. Yhteiset verovarot lapioidaan yksityisten terveysfirmojen kassaan. Onko tässä järkeä? Ei ole.

Arvoisa hallitus, vielä ei ole myöhäistä perua hyvinvointivaltion historian suurinta virhettä, jonka te olette nyt tekemässä. Perukaa tämä sote-uudistus. Ottakaa oppositio mukaan parlamentaariseen soten valmisteluun, jota tarvitsemme. [Välihuutoja]

15.56 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella kolme tärkeää asiaa on Suomen talouden kannalta: työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste. On hienoa, että hallituksen strateginen ohjelma tähtää tähän, mutta Suomihan ei nouse itseään hiuksista vetämällä, vaan me tarvitsemme sitä kilpailukykyä, jota kilpailukyky sopimus on tuonut. Se muuten herättää kansainvälistäkin huomiota. Kun Etelä-Afrikan keskuspankissa vierailimme, niin ensimmäinen asia, mitä kysyttiin, oli: miten tehdään kilpailukyky sopimus? Eli se on tärkeä asia. Oikeastaan ainoa isompi riski taloudessa näyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

tää olevan se, että oppositiolla ei tunnu olevan mitään konseptia tähän talouteen. "Ei käy" on konsepti, joka tässä tilanteessa vain ei käy.

15.57 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Arhinmäki otti äskettäin esille valtion kassan, ja minäkin otin sitten vähän selvää, miten valtion kassa on kehittynyt vuosien varrella. Silloin, kun edustaja Arhinmäki aloitti ministerinä 2011, valtion kassassa oli varoja 10,3 miljardia, ja kun hän lopetti 2014, kassassa oli enää jäljellä 3,1 miljardia. 7,2 miljardia oli hävinnyt, tai pitäisikö tässä yhteydessä sanoa, että valtion kassa oli vajentunut tämän verran. Ja samaan aikaan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] vuosina 2011—2014 valtion kassan huventumisen lisäksi kuntien velka kasvoi 6 miljardia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oijoi!] On tärkeätä tuoda myöskin tämä asia esille. — Valitettavasti tähän meni minuutti, joten jää se kysymys tekemättä. [Naurua]

15.58 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oleellista ei ole kassan suuruus vaan talouden suunta, mutta [Hälinää — Puhemies koputtaa] — jos saan sanoa, jos saan sanoa — oleellista on se, että kerrotaan faktat, ja Irakin tiedotusmi..., anteeksi, pääministeri Sipilä unohti kertoa, mistä johtuu tämä hehkutettu vain 2,5 miljardin lisävelanotto. Hän unohti kertoa sellaisen pienen asian, että 1,3 miljardia euroa siirrettiin kassasta pois, ja tämä olisi ollut oleellinen fakta kertoa puheessa.

Samantyyppinen fakta itse asiassa on se, että te, pääministeri Sipilä, väititte puheessanne, että pitkäaikaistyöttömyys on laskenut. No, tarkistimme viimeisimmän TEMin taulukon, jonka mukaan vuodenvaihteessa oli 122 000 pitkäaikaistyötöntä — 3 800 enemmän kuin vuosi sitten. Eli tämäkään fakta teidän puheessanne ei pitänyt paikkaansa. Faktat kohdalleen, pääministeri Sipilä!

16.00 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että talouden suunta on muuttunut. Näen sen siviililyössä: suomalainen elinkeinoelämä on virkistynyt viime keväästä lähtien.

Olen kuitenkin huolissani, mistä se johtuu. Suomen käyttämä valuutta euro, euromaiden valuutta, suhteessa Amerikan dollariin on muuttunut olennaisesti. Pahimmillaan dollari maksoi 1,6 euroa, ja tänään myydään kaikei 1,05 eurolla, suunnilleen sillä tasolla. Missä valuutassa aikanaan Suomen valtion velat on otettu, on olennainen kysymys sen suhteen, mitä tässä sitten loppujen lopuksi on tapahtunut. Mutta Yhdysvaltain dollari on vahvistunut, on ollut niinkin vahva kuin 0,85 ja kymmenen vuoden aikana 1,6. Mitä Yhdysvaltain dollarille tapahtuu, vaikuttaa koko euroalueen kilpailukykyyn. Ei välttämättä meidän omien toimintojen johdosta tämä talouden nousu ole syntynyt.

Toinen asia, joka uusmaalaisia ja Etelä-Suomessa asuvia huolestuttaa, on, kuinka sote-alueilla kansanvalta toteutuu. Jos maakuntavaalit järjestetään samaan aikaan kuin kunnallisvaalit, veikkaan, että valtuusto [Puhemies koputtaa] koostuu Helsingin, Vantaan ja Espoon edustajista. Muilla ei ole mahdollisuutta kunnallisvaalikampanjan yhteydessä käydä viidenkymmenentonnin kampanjaa.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeri Orpoa edustajat Tuppurainen, Biaudet ja Laukanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

16.01 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut saamaan sen viestinsä läpi, että taloudessa on tapahtunut käänne myönteiseen suuntaan. Tutkimuslaitokset sitä tukevat, ja Suomi on toden totta pääsemässä mukaan tähän euroalueella tapahtuvaan orastavaan kasvuun, ja se on hyvä se.

Mutta nyt kysymys onkin siitä, pidetäänkö kaikki mukana. Se on itse asiassa erittäin ratkaiseva kysymys, mikä on kriittinen ajankohta solidaarisuudelle, yhteisvastuulle. Silloin kun kaikilla menee huonosti, kun taloudessa menee huonosti, niin voi olla, että ihmiset ymmärtävät, että nyt pitää leikata, nyt pitää säästää, mutta silloin kun kasvu alkaa, niin on todellakin ratkaiseva kysymys, pidetäänkö kaikki mukana, kokevatko ihmiset, että päätökset ovat oikeudenmukaisia ja he ovat osallisia siitä kasvusta, joka on alkamassa. Tämä on erittäin tärkeä läksy teille, hyvä hallitus, tulevaan kehysriihen, ja myönnän, että olen huolissani, koska te olette lykänneet tämän kehysriihen kunnallisvaalien jälkeen. Se kertoo jostakin, ja toivon, että se ei kerro siitä, että päätökset tulevat olemaan raskaita tavallisille suomalaisille pienituloisille ihmisille. Toivon, että tartutte siihen sosiaalidemokraattien [Puhemies koputtaa] ojentamaan käteen, että kaikille nuorille tarjotaan kesätyö, [Puhemies koputtaa] koska se olisi tulevaisuuteen suuntaava ele, joka rakentaisi yhteyden... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.02 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, aivan oikein puhutaan työllisyysasteen noususta, mutta oletteko tietoinen siitä, että 34 000 uudesta työpaikasta vain 3 000 on mennyt naisille? Suomessa naisten työllisyysaste on huomattavasti huonompi kuin muissa Pohjoismaissa eikä ole kehittynyt samalla tavalla [Välihuuto] — tämä ei ole vitsi, tämä on oikeasti totta. Jos uskallan siteerata, en tiedä uskallanko, mutta kuitenkin: pääministeri, sanoitte, että aiotte tehdä väsymättömästi työtä tasa-arvon ja naisten aseman puolesta. Haluammekin tarjota RKP:n mallia perhepoliittisesta kokonaisuudistuksesta, jotta voitaisiin jakaa perhevapaita tasaisesti isien ja äitien välillä, mikä toisi huomattavaa muutosta naisten työllistymisasteelle ja voisi myöskin olla tällainen uusi tervehdytysruiske myöskin taloudessa. Tämä ei ole rakettitiedettä, meillä on ratkaisut. Voisimmeko saada auttaa hallitusta tässä? Olemme mielellämme mukana [Puhemies koputtaa] tekemässä yhteistyötä.

16.03 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti juhlavuonna hieno sattuma, että talouden kaikki numerot näyttävät tällä hetkellä ylöspäin, ja siitä pitäisi koko eduskunnan olla tyytyväinen. Tulos olisi vielä parempi, jos hallitus ei olisi tehnyt niin paljon sellaisia leikkauksia, jotka itse asiassa tuottavat lisää kuluja. Minusta tämä arviointi tulisi hallituksen sisällä tehdä, jotta nämä luvut olisivat todellisempia.

Erään asian nostaisin tässä esille ja toivoisin, että ministeri Risikko vastaisi tähän: rahankeräyslain selkeyttäminen. Rahankeräyslakiuudistus viime kaudella jäi kesken, ja nyt tämä on johtanut siihen tilanteeseen, että Poliisihallitus on ottanut ikään kuin ohjat omiin käsiinsä ja lähettää seurakunnille kirjeitä, joissa he murtavat tämän satavuotisen perinteen, että seurakunnat keräävät kolehtia. Nyt Poliisihallitus väittää, että tämä kolehdinkeräys osana jumalanpalvelusta kuuluisi rahankeräyslain piiriin. Tämä tulkinta on Poliisihallitukselta todella villi tulkinta. Toivoisin, [Puhemies koputtaa] että tähän asiaan ministeri Risikko vastaisi. Missä mennään tässä kohtaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Nyt on ministeri Orpon vuoro, 5 minuuttia.

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Hallitusohjelmassa on kaksi tavoitetta, joihin olemme sitoutuneet: noin 72 prosentin työllisyysaste ja julkisen talouden tasapainottaminen. Nämä ovat aivan oleelliset tavoitteet tulevaisuuden kannalta mutta myöskin sen kannalta, että tämä maa on tasa-arvoinen ja tämä maa on hyvinvoiva myöskin jatkossa, koska vain ja ainoastaan korkean työllisyysasteen kautta tämä on mahdollista.

Jos me saavutamme nuo maagiset 3 prosenttia lisää työllisyysasteeseen eli 72 prosentin työllisyysasteen, joka on edelleen 3 prosenttia alhaisempi kuin Ruotsin työllisyysaste tänään, niin meidän tilanteemme on erinomainen. Se olisi paras lahja 100-vuotiaalle Suomelle, jos me pääsemme tähän ja otamme tähän uraan kiinni. Se tarkoittaa noin 90 000 ihmistä enemmän töissä kuin tänään. Se tarkoittaa noin 90 000 ihmistä vähemmän työttömyyden ankeudessa ja näköalattomuudessa kuin tänään. Se tarkoittaa enemmän verotuloja valtiolle. Se tarkoittaa sitä, että meillä on varaa huolehtia palveluista. Se varmistaa sen, että meidän ei tarvitse sopeuttaa, vaan voimme miettiä, miten me kehitämme hyvinvointiyhteiskuntaa. Tämä on aivan oleellinen asia.

Me olemme yhdessä todenneet sen, että me emme ole vielä tuolla polulla. Me olemme oikealla suunnalla, kuten täällä pääministeri kuvasi, ja talous kasvaa. Se on erinomainen asia. Talous on kasvussa, työllisyys on parantunut, mutta meidän täytyy tehdä enemmän. Me olemme sitoutuneet yhdessä siihen, että me teemme riittävän määrän toimenpiteitä, jotta emme ole enää siinä tilanteessa, missä ollaan oltu aikaisempien hallitusten aikana, että on jouduttu jatkuvasti sopeuttamaan, sopeuttamaan, sopeuttamaan, koska se tie ei johda eteenpäin. Me teemme kaikkemme työllisyyden parantamiseksi ja talouskasvun vahvistamiseksi. Näin me voimme huolehtia mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumisesta Suomessa, se on hyvinvointiyhteiskuntamme hieno perusta. [Välihuutoja]

Me tarvitsemme uudistuksia, ja tämä hallitus on niitä tehnyt ja tekee. Me teemme sote-uudistusta. Me uudistamme koulutusjärjestelmää joka tasoltaan. Liikennekaari, digitalisaation hyödyntäminen. Työvoimapalveluita uudistetaan parhaillaan, otetaan käyttöön uusia tapoja. Me olemme tehneet verotukseen uudistuksia, jotka edistävät työllisyyttä ja yrittämistä ja kasvua. Me olemme vapauttaneet kauppojen aukioloajat ja luoneet sitä kautta pari tuhatta uutta työpaikkaa. Me olemme uudistaneet työlainsäädäntöä, jolloin ihmisten palkkaaminen on kannustavampaa. Ja me jatkamme tätä uudistusten tietä, koska uudistumatta me emme pärjää, ja ne poliitikot, jotka vastustavat uudistuksia, tuhoavat tulevaisuutta. Siksi meidän täytyy uudistaa, vaikka se on vaikeaa ja vaikka oppositio mäikkäisi kuinka paljon.

Tästä pääsenkin siihen, edustaja Niinistö, kun te jatkatte tällä populistisella syytelylinjalla näiden koulutusleikkausten suhteen. Haluan vielä kerran sen sanoa: Muun muassa 2 miljardia euroa kuntien valtionosuuksista viime kaudella. Päiväkodeista, kouluista, kouluruokailuista, peruskouluista, lukioista. Niistä se lähtee silloin kun otetaan kuntien valtionosuuksista. Tämä hallitus on vahvistanut kuntataloutta, viime vuonna 450 miljoonalla, ja me luomme pohjaa, että kunnissa voidaan menestyksekkäästi huolehtia koulutustehtävästä myös jatkossa. [Välihuutoja]

Sitten muutamiin muihin asioihin kommentteja:

Valtiokonttorin osalta ja velkamäärän osalta: Valtiokonttori toimii itsenäisesti. Me emme ole siirtäneet yhtään mitään mistään. Valtiokonttori tekee itse päätökset, hoitaa mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

dän varallisuuttamme, ja kehitys on ollut sellainen kuin pääministeri sen tässä totesi, mutta ne päätökset ovat heidän. Ei siis mitään kaunistelua tämän pohjalta. [Paavo Arhinmäki: Niin, mutta pääministeri jätti kertomatta ne tiedot!]

Harmaan talouden torjunnasta edustaja kysyi — tärkeä kysymys. Me jatkamme juuri sitä samaa ohjelmaa, jota viime hallituskaudella muun muassa sosiaalidemokraattisen valtiovarainministerin johdolla rakennettiin. Sama ohjelma jatkuu, samat resurssit on turvattu. Sen lisäksi sinne tuodaan koko ajan uusia elementtejä, joilla harmaaseen talouteen ja veronkiertoon voidaan puuttua.

Viimeisenä asiana vielä sote ja sen talouskehikko:

Me tulemme huolehtimaan siitä, että pitkällä aikavälillä, siis vuoteen 29 mennessä, säävutetaan 3 miljardin tuottavuus ja tehokkuus. 3 miljardia siis tulevista valtavista kuluista saadaan pois ja vähennettyä. Ei leikata mistään, edustaja Essayah, emme leikkaa mistään. Mutta esimerkiksi vanhusten palveluiden kustannusten arvioidaan nousevan 70 prosentilla 20-luvun loppuun mennessä. Näihin prosentteihin meidän täytyy päästä kiinni, ja siksi me teemme tätä sote-uudistusta.

Me tulemme myöskin huolehtimaan siitä, että veronmaksajien euroja ei häviä minnekään Caymansaarille. Me tulemme tekemään töitä sen eteen, että on läpinäkyvä [Puhemies koputtaa] järjestelmä ja veroeurot maksetaan Suomeen ja että veroeuroista huolehditaan. Markkinat ovat tässä tapauksessa meille hyvä renki, ei isäntä. [Välihuutoja]

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattiin palaamista myönnän vielä ministeri Lindströmille puheenvuoron. Mutta, hyvät edustajat, totean, että tätäkin keskustelua seurataan lukuisissa kodeissa, ja mitä enemmän täällä on meteliä, sitä hankalampaa meidän on tätä keskustelua seurata ja sitä hankalampaa muiden on tätä keskustelua seurata. Pyydän malttia ja rauhallisuutta. — Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

16.11 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on moneen moneen kertaan mainittu tämä hallituksen tärkein tarvoite, työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin, ja tätä on tietysti kannustettu ja myös kritisoitu. Itselläni kyllä valitettavasti särähti korvaan tämä edustaja Niinistön toteamus, että hallitus on hukannut kaksi vuotta. On se käsittämätöntä, että hallitus, joka on hukannut kaksi vuotta, on tehnyt näin rohkeita ratkaisuja. Me emme todellakaan ole hukanneet yhtään mitään. Minulla on lyhyt poliittinen historia ja lyhyt poliittinen muisti, mutta kertokaa joku toinen hallitus, joka on näin rohkeasti lähtenyt tekemään myös rakenteellisia uudistuksia, myös työmarkkinoihin — totta kai yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, siltä osin kuin näin pitää toimia.

Olen aivan samaa mieltä siitä, että uudistuksia on tehtävä, se on ihan totta. Mutta jälleen kerran särähtää korvaan, kun ihmisille kerrotaan, että me kyykytämme. Me kyllä vastaamme siihen, että meidän tarkoituksemme ei ole kyykyttää yhtään ketään, vaan auttaa ihmisiä. Se on hallituksen tavoite. [Eva Biaudet: Oletteko te huolissanne naisten työllisyysasteesta?] — Me olemme huolissamme kaikkien työllisyysasteesta, koko tämän yhteiskunnan. Tämähän pyörii sillä, että meillä on työtä.

Jos mennään nyt sitten tähän työllisyyteen, niin tarkennan sen verran, että pitkäaikaistyöttömyys oli joulukuun luvuilla 122 000. Se on 3 800 enemmän kuin edellisellä vuonna. Siis näin se meni. Mutta se, mikä siellä on oleellista, on se, että työttömyys on lähtenyt laskuun, ja meidän seuraava haasteemme on saada tulpattua se pitkäaikaistyöttömyyden kasvu, ja se on se kaikkein vaikein haaste. Se on vaikein haaste, ja sen takia me tulemme sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

näihin kohtaanto-ongelmiin, kannustinloukkuasioihin ja tähän täällä mainittuun osallista-vaan sosiaaliturvaan, josta tänään sain siis selvityksen. Minulle luovutettiin selvitys, en ole siis esittänyt yhtään mitään — sellainen huomio. Tämä on erittäin mielenkiintoinen raportti, kannattaa lukea se syvällisesti.

Lainaan tätä raporttia, koska tämä kertoo vähän tästä pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisen vaikeudesta. Varmaan kaikki asiaa tuntevat tietävät Paltamon mallin. Paltamon kunta päätti poistaa työttömyyden täystyöllisyysmallilla. Silloin työmarkkinatuen, toimeentulotuen ja asumistuen sijaan alettiin maksaa tällaisista palkkaa ja työsuhteen perusteella kertyä eläkettä. No, sitä arvioitiin, ja sen arvioinnin mukaan se paransi jonkin verran työttömyyden hyvinvointia. Mutta myönteisiä työllisyysvaikutuksia ei juuri saatu.

Tämä lainaus tästä raportista kertoo minun mielestäni, kuinka vaikea rasti on pitkäaikaistyöttömyyden hoito. Se ei ole pelkästään työttömyyden hoitoa, vaan se on moniongelmaisten ihmisten asioiden hoitamista. Siksi me teemme sitä kaikissa mahdollisissa ministeriöissä, joille tämä asia kuuluu. Se on koko hallituksen haaste, ja siihen me pyrimme pureutumaan myös puolivälitarkastelussa.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan debattia.

16.14 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran: on todellakin hyvä, että kokoomuksen valtiovarainministeri Orpo on nyt luopunut väläyttelemästä näitä lisäleikkauksia. On hyvä, että hallitus piti tämän istunnon.

Mutta fakta on se, täällähän on nyt faktoja käytetty hieman valikoiden, että kolme riippumatonta tahoa — valtiovarainministeriö, Valtiontalouden tarkastusvirasto, talouspolitiikan arviointineuvosto — on sanonut, että näillä luvuilla, näillä nykyisillä ennusteilla, hallitus ei saavuta omia työllisyys- ja alijäämätavoitteitaan. [Ben Zyskowicz: Siksi tarvitaan lisää toimia!] Siis siitä huolimatta, että työllisyys kääntyi kasvuun kesällä 2015, siitä huolimatta, että talous kääntyi kasvuun syksyllä 2015, ennen kuin tämän hallituksen yksikään talouspäätos oli voimassa. Olkoon niin, iloitsemme siitä, mutta eikö tämä ole juuri osoitus siitä, että kovat leikkaukset yhdistettyinä tehottomiin veronkevennyksiin eivät toimi? Nyt olisi aika muuttaa suuntaa: pitää kaikki mukana ja satsata enemmän työllisyyteen, nostaa esimerkiksi pienyritysten arvonlisäveron raja 30 000 euroon. Pääministeri Sipilä, aiotteko nyt pitää tästä politiikasta kiinni, joka on johtamassa siihen, että te ette saavuta omia tavoitteitanne?

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula sanoi osuvasti, että mustaa ei kannata selittää valkoiseksi, ja tältä osin tämä keskustelu on ollut varsin valaisevaa. Olemme saaneet kuulla, että tämä vähentynyt velanoton tarve johtuu siitä, että valtion kassavarantoja on käytetty, ja olemme myöskin saaneet kuulla, että pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut verrattuna viime vuoteen.

Mutta kun valtiovarainministeri Orpo sanoi, että hallitus ei tule leikkaamaan sote-uudistuksen yhteydessä, niin mielestäni tässäkin suhteessa olisi syytä selkeyttää, mistä on kyse. Kun sote-menot 2000-luvun aikana ovat kasvaneet keskimäärin noin 2,9—3,5 prosenttia ja mikäli hallitus painaa maakunnille myönnettävän rahoituksen alle tämän tason samanaikaisesti kun siirrytään uuteen järjestelmään, joka kaikkien asiantuntijoiden mukaan nostaa kustannuksia nykyisestäään, niin mistä maakunnat hakevat tämän erotuksen? Ei ole muita vaihtoehtoja kuin karsia julkista palveluverkkoa tai nostaa jo valmiiksi Pohjoismaiden kor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

keimpia asiakasmaksuja. Eli toivon, että hallitus tässäkin suhteessa puhuisi suoraan ja selkeästi, jotta kansalaiset ymmärtävät, mistä tässä on oikeasti kyse. [Ben Zyskowitz: Kustannusten kasvun hillitsemisestä!]

16.16 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Monien, monien taantuvien vuosien jälkeen edessä on hyvin valoisat talouden näkymät. Sekin pitää myöntää, että Suomen rajojen ulkopuolelta tulee joitakin uhkatekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa talouteen. Autoteollisuuden, Äänekosken sellutehtaan ja laivatilausten lisäksi meidän pitää saada lisää tämänkaltaisia projekteja, ja se edellyttää, että meidän julkinen talous ja Suomen kilpailukyky ovat sellaisia, että vientiteollisuus saa näitä uusia tilauksia. Sen tähden hallitukselle pitää antaa tunnustus siitä, että monet ikävät asiat, joilla julkisen talouden tasapainoa on yritetty saada aikaan, ovat nyt toteuttaneet sen, että suomalaiset ovat valmiit hyväksymään sen näkemyksen, että tulevaisuus näyttää valoisammalta. Ja meidän täällä pitää rakentaa edelleen näitä portaita tästä eteenpäin, jotta sitten voimme toteuttaa niitä muita asioita, kun saamme aikaan valtion kassaan sitä hyvinvointia, jolla voidaan rakentaa. Kysynkin pääministeriltä: onko [Puhemies koputtaa] teillä puoliväliriihessä edelleen näitä rakennuspuita, joilla kilpailukykyä voidaan parantaa?

16.18 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on toiminut erinomaisesti. Tämän päivän suuri uutinen on se, että uusia leikkauksia ei enää tule. Ne on tehty, ja ne näkyvät nyt tässä talouden kehityksessä valtiontalouden ja koko kansantalouden osalta. Ministeri Lindströmille on annettava erinomainen kiitos siitä, että hän on rohkeasti mutta rakentavasti tehnyt työelämän uudistuksia, vienyt eteenpäin — ja jatkakaa sillä samalla tiellä, saatte täyden tuen. Ministeri Rehulan ynnä muiden johdolla on sote-uudistusta viety eteenpäin, eläkeuudistus on jo voimassa ja niin edelleen, ja nämä suuret uudistukset tarvitaan.

On hämmästyttävää, että vieläkin vasemmisto-oppositiosta kuuluu, että koko sote-uudistus pitää repiä ja aloittaa alusta. Se on aivan vastuutonta puhetta. Kyllä tämä pohja, joka on demokraattinen malli, on se malli, joka voidaan toteuttaa ja jolla saadaan paras tulos. Sosiaalidemokraattien Inhimillisempi sote -malli, johon tutustuin taannoin, on perustuslain vastainen. Siellä on aluekuntamalli, josta todettiin jo perustuslakivaliokunnassa, että se ei ole mahdollinen — kunnat maksajina mutta eivät päättäjinä.

16.19 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehula, te totesitte tässä aikaisemmin, että toimivia, hyväksi todettuja, hyviä käytäntöjä tulee jatkaa, ja viittasitte Etelä-Karjalan Eksoteen, kiitos siitä. Etelä-Karjalassa sosiaali- ja terveyspalvelut sekä erikoissairaanhoido on koottu yhteen kokonaisuuteen, ja tämä on mahdollistanut sen, että siellä on voitu kehittää vahvasti integraatiota ja palveluiden sisältöjä. Tämä on myös mahdollistanut sen, että olemme voineet hyödyntää yksityisiä palveluntuottajia ja valinnanvapautta sitä kautta laajentaa asiakkaille. Nyt ongelmana on se, että kun hallitus toteuttaa tämän oman mallinsa, niin nämä Eksoten hyvät palvelukäytännöt pilkotaan pieniin yhtiöihin, eli tämä integraatio ei enää toteudu vastaavalla tavalla, koska palvelut pilkotaan. Ja nyt meidän suuri huolestus on se, että se hyvä kehitys, jota Etelä-Karjalassa Eksotessa on toteutettu, ei tule enää jatkossa parantamaan palveluiden laatua. Nyt kysyisin ministeri Rehulalta vielä: onko näin, kuten on eri suunnissa väitetty mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

lainsäädäntötoimijat tulkitsevat eri tavalla, pitääkö Eksote pilkkoa osiin [Puhemies koputtaa] vai pystyykö se toteuttamaan palvelunsa yhtenäisesti, kuten tähänkin mennessä?

16.20 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selvää on, että työ ja työllisyysasteen nostaminen on edelleen ykkösasia, ja kun täällä puhuttiin tästä eriarvoistumisesta, niin työ on myös keino tämän eriarvoistumisen vähentämiseen ja oikeastaan paras keino siihen, sillä suurin eriarvoisuuskuilu on juuri työttömien ja työssäkäyvien välillä. Kuten Jokinen totesi täällä, työmarkkinoilla on erikoinen tilanne siinä, että työttömät ja työpaikat eivät tällä hetkellä kaikin osin kohtaa, ja tähän tokikaan ei ole työttömien vika vaan järjestelmän vika, ja tältä osin järjestelmää on korjattava. Kannustinloukuja on purettava ja toimiin on ryhdyttävä myös muuten. Perhevapaita tulisi uudistaa, ja toivottavaa olisi myös, että työmarkkinajärjestöt pitävät lupauksensa kansainvälistä kilpailukykyä parantavan, ventialojen palkanmaksukykyyn perustuvan niin sanotun Suomen mallin toteuttamisesta. Tämä toivottu muutos syntyy monien toimenpiteiden summana yhdessä — tillsammans — kuten tänään ollaan monessa puheessa kuultu.

Vielä kysyisin edustaja Rinteeltä, kun te täällä olette useampaankin kertaan tuoneet, että SDP:n vaihtoehto ottaisi vähemmän velkaa: miten niin, [Puhemies koputtaa] ja eikö tämä keskustelu nyt ole täällä salissa useampaan kertaan käyty tästä Sitran ryöstöstä ja näiden lukujen paikkansapitävyydestä?

16.22 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan totta, että työllisyyden nostaminen on se tärkein asia. Siitä me voimme varmasti kaikki olla yhtä mieltä. Tässä pääministeri viittasi myös Ruotsiin ja sanoi, että ei pitäisi olla meillekään mahdottomuus päästä parempiin lukuihin. Siinä olen samaa mieltä, mutta Ruotsissaahan ollaan sitten tehty eräitä asioita. Siellä ei ole tarveharkintaa, se on poistettu, elikkä ulkomaalainen työvoima voidaan ottaa töihin silloin kun yrittäjä katsoo, että se on tarpeellista. Siellä on myös paikallista sopimista ihan eri tasolla kuin Suomessa ja siellä on aivan erityyppinen perhevapaamalli, jossa on enemmän joustoa ja joka on myös tasa-arvoisempi. Elikkä, pääministeri, muun muassa näillä toimenpiteillä ja näillä uudistuksilla myös Suomi voisi pystyä parempaan, ja nyt on kysymys siitä, onko hallituksella halua lähteä uudistamaan myös tällä saralla.

Sitten kysyisin vielä: kun euron suhdehan dollariin on nyt heikentynyt, mikä on hallituksen arvio siitä, paljonko tästä orastavasta talouskasvusta on nyt sen ansiota, [Puhemies koputtaa] että euro on heikompi tänä päivänä kuin on ollut aikaisemmin?

16.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toden totta SDP:n vaihtoehto ottaa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaisi, ja se johtuu siitä, että me olisimme jo parin vuoden ajan tehneet toimia, millä työllisyys olisi lähtenyt kasvuun, konkreettisia esityksiä olemme tehneet lukuisia, ja veropolitiikkaa tekisimme toden totta toisin. Me emme suosisi hyväosaisia veronkevennyksillä, sellaisilla veronkevennyksillä, jotka eivät edes tuo työpaikkoja, vaan tekisimme veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille palkansaajille ja eläkkeensaajille ja sitä kautta ostovoimaa parantaisimme.

Mutta, puhemies, hyvä uutinen tänään on se, että lisäleikkauksista on nyt luovuttu. Tietenkin minä olen hirveän tyytyväinen siitä, että tässä suhteessa kokoomuksella järki voitti ja näistä lisäleikkaushaaveista nyt sitten pääministeri Sipilän tahtipuikon mukaan on luovuttu, ja se on positiivista ja hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Kun täällä tuli vähän kehuja sieltä keskustan puolelta tähän SDP:n Kesäduuni-aloitteen, kaikille nuorille kesäduuni, niin olisi miellyttävä kuulla, arvoisa pääministeri, teiltä nyt vielä siitä arvio, että koskas pistetään tämä SDP:n hyvä ehdotus toimeen.

16.24 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän sote- ja talouskeskustelun ohelle sanon, että viime kesältä jäi mieleen ajatus siitä, millä tavalla "tuomme juhliinne surun ja öihinne veren". Tämä terroristien viesti Euroopassa on vakava. Tiedämme, että rauhaa uhataan ja meidän länsieurooppalaisia arvojamme ollaan haastamassa. Me olemme tilanteessa, jossa välitön sota ei ole meitä uhkaamassa, mutta sen käytöllä uhataan ja sen mukaisesti toimitaan tilanteessa, jossa pitäisi löytyä täysin toisenlainen sävel. Me emme tarvitse tänne kauppasotia, me emme tarvitse tänne lisää muureja. Me tarvitsemme tänne lisää yhteistyötä ja ymmärtämystä ja pyrkimystä sen tapaisesti, mihin pääministeri omassa puheenvuorossaan minusta hyvin perusteellisesti viittasi — tilanteessa, jossa Euroopan pitäisi olla vahva, selvä johtaja maailmanpolitiikassa. Sen vuoksi siteeraan joitakuista muita sanomalla: Make Europe great again!

16.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomi täyttää 100 vuotta tänä vuonna, niin on todella hyvä, että talous on sen kunniaksi lähtenyt nousuun ja hallituksen toimet purevat. Ihmettelen kyllä opposition puheenvuoroja ja kannanottoja tämän asian osalta, kun kaivetaan nyt sitten kaikki mahdolliset möröt ja kummitukset maan alta, että ei tämä olekaan totta. Ihmettelen suuresti, että eikö teilläkin pitäisi olla tällaista positiivista mielialaa, kun kahdeksan vuotta on laman suossa tarvottu ja nyt on saatu talouden suunta selkeästi kääntymään. Pitäisihän tässä nyt pikkuisen olla teilläkin me-henkeä, että saadaan tämä Suomi nousuun ihan aidosti. Ei tämä ole syntynyt vahingossa, mitä nyt on tehty. Se on määrätietoisen politiikan tulos.

Mitä tulee esimerkiksi tähän nuorten työllistämiseen, niin esimerkiksi kotikuntani on sitä tehnyt jo pitkään. Nuoria on otettu töihin, ja kunta on pannut siihen rahaa. Edustaja Hautala tässä vieressä todisti juuri, että hänenkin kotikuntansa Kauhajoki on samaa asiaa tehnyt. Suomen Yrittäjät lanseerasi tämän kampanjan myös. Kyllä tässä pitää kiitos antaa myös niille, joille se kuuluu.

Ymmärrän, että olette ehkä hieman katkeria, mutta olisihan teillä ollut monta mahdollisuutta ennen tätä päivää tehdä toisin. Turha se on jälkeinpäin itkeä, kun ei ole mikään autanut.

16.26 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri käytti puheensa alkupuolella mukavan puheenvuoron. Hän kehui Ahvenanmaata ja Pohjanmaata, ja aivan syystä. Tunnen molemmat maakunnat hyvin, ja niitähän yhdistää se yhdessä tekeminen ja henki siitä, että pidetään kaikki mukana.

Arvoisa pääministeri, olette viime päivinä sanonut, että nyt pitää ajatella "out of the box", ja olette myös sanonut, että otatte vastaan kaikki hyvät ideat työllisyyden parantamiseksi. Meillä on konkreettinen, hyvä esitys: esitämme, että me kaikki yhdessä — valtio, kunnat, yritykset ja järjestöt — tekisimme nyt kaikkemme, jotta voisimme tarjota mahdollisimman monelle nuorelle kesätyön tänä kesänä. Kaikkien koulutus- ja opintotukileikkausten jälkeen se olisi tärkeä signaali nuorisolle satavuotiaassa Suomessa siitä, että on tulevaisuutta, on toivoa. Pääministeri Sipilä, oletteko valmis tarttumaan tähän rakentavassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

hengessä tehtyyn esitykseen, että saisimme mahdollisimman monelle suomalaiselle nuorelle kesätyöpaikan ja sillä tavalla myös positiivisen toivonäkymän?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan sitten pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

16.28 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Neljään asiaan:

Ensinnäkin tähän pitkäaikaistyöttömyyden hienoiseen laskuun kääntymiseen: Sillä viitataan siihen, että se on jatkuvasti noussut, ja me huolella seuraamme tätä lukua koko ajan, koska se on yksi suurimmista huolistamme, ja tuosta elokuun huipusta me olemme tulleet nyt 6 000 alaspäin. Toki olemme edelleen vuoden takaiseen verrattuna kasvussa, ja se huoli on edelleenkin kova. Tämä oli tuossa oman sanomani takana.

Eriarvoisuuteen, eriarvoistumiskehitykseen: Huoli siitä, että kaikki pysyvät mukana, on yhteinen. Tämä on pitkän ajan kehitys. Työllisyyden parantuminen auttaa tähän kahta kautta. Ensinnäkin niin, että työ sinällään auttaa jokaisen työttömän tilannetta, joka saa töitä, ja se parantaa tietenkin sitten myöskin julkisen talouden ja julkisen sektorin mahdollisuutta huolehtia kaikista. Mutta Suomen kuntoon laittaminen ei ole vain talouden kuntoon laittamista. Suomi ei ole kunnossa ennen kuin jokainen suomalainen on mukana, ja me tarvitsemme uusia keinoja tähän. Tämän vuoksi Juho Saaren työryhmä tekee töitä, ja tämä on hallituksen jälkimmäisen puoliskon yksi tärkeimmistä tehtävistä: varmistaa, että kaikki suomalaiset pääsevät mukaan.

No, sitten tähän Kesäduuni-asiaan: Hallitus on vedonnut ministereitten toimesta sadoissa tilanteissa yrityksiin ja yhteisöihin: Anna lahja satavuotiaalle Suomelle — investoi Suomeen, työllistä Suomessa. Sovitaanko yhdessä, että täältä lähtee lista ja lisätään siihen listaan, että työllistää nuori kesätyöihin? Anna lahja satavuotiaalle Suomelle — investoi Suomeen, työllistä Suomessa, työllistä nuori kesätyöihin. Jos tämä sopii, niin laitetaan tämä yhteisenä vetoomuksena kaikilta eduskuntapuolueilta. [Eduskunnasta: Sopii!]

Sitten kilpailukykysovimuksesta: On hyvä, että tässä on myöskin akateemista keskustelua siitä, miten lasketaan sen vaikutukset, mutta se tuo joka tapauksessa kymmeniätuhansia työpaikkoja. Sen kautta on myöskin luottamus lisääntynyt siihen, että työn tekeminen Suomessa kannattaa jatkossakin. Mutta paljon, paljon toimia pitää tehdä tämän lisäksi. Kilpailukykysovimus, maltilliset palkkaratkaisut, joita on tehty 2015, 2016 ja tälle vuodelle, Suomen malli, ja sitten yrityksissä ja yhteisöissä tehtävä tuottavuuskehitystyö — kaikki tämä johtaa siihen, että työtä kannattaa jatkossakin tehdä Suomessa. Tässä tuottavuustyössä meillä on vielä tehtävää, ja tämä on yksi niistä keskeisistä haasteista myöskin kehystyksessä, että löydämme osaamisen, tutkimuksen, tuotekehityksen puolelle lisää lääkkeitä.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Soini, 3 minuuttia.

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Kanervaa siitä, että hän toi ulko-, turvallisuus- ja miksei puolustuspoliittisenkin kannan tähän keskusteluun. Kas kun mikään ei ole kunnossa, jos me emme ole turvassa. Jos meillä ei ole järkevästi hoidettua ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, niin meillä on kaikki muukin rempallaan. Ja tästä voinee vetää sen johtopäätöksen, että hallituksen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa on hyvin hoidettu.

Sitten on ollut keskusteluja maailman muutoksista: Ne vaikuttavat meille — brexit vaikuttaa, vaalitulokset vaikuttavat. Mihinkä me pystymme vaikuttamaan? Me pystymme vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

kuttamaan ensin omaan linjaamme, sen muodostamiseen, ja sitten me viemme sen linjan niin Euroopan unioniin kuin USA:han, me viemme oman linjamme, oman vaihtoehtomme merkiksi. Meillä ei tarvita lääkäreitä eikä tuomareita näihin asioihin, me tarvitsemme vastuullista politiikkaa. Meidän pitää olla aktiivisia, meidän pitää olla tekemisissä. Esimerkiksi Yhdysvallat on meidän kolmanneksi suurin kauppakumppani. Transatlanttiset suhteet ovat tärkeitä. USA:n merkitys Euroopan turvallisuudelle on elintärkeä. USA:n ja Suomen välinen yhteistyö on meidän puolustuksen — itsenäisen puolustuksen — kannalta erittäin tärkeä. Euroopan unionissa brexit on nyt Britannian kansan päätös. Nyt meidän täytyy tehdä hyvä sopimus, niin hyvä sopimus kuin mahdollista Britannian ja EU:n välillä — ei kostonmentaliteettia, ei pahaa tahtoa, vaan sellainen sopimus, jolla me, jotka EU:ssa olemme, pärjäämme ja jolla Britannia pärjää, ja mahdollisimman vähillä vaurioilla. Ja siihen kun saadaan vielä kytkettyä Yhdysvallat, niin meillä on todella iso alue, toivottavasti vapaa-kauppa-alue, jolla me saamme työtä, jolla meidän tuotteet pääsevät markkinoille, joilla meidän vaikutusvalta turvataan. Tästä on suurelta osin kysymys.

Samoin meidän pitää olla aktiivisia Syyriassa ja Ukrainassa. Me emme voi hyväksyä tappamista, murhaamista. Me emme voi katsoa sitä sivusta. Sen takia me olemme mukana peshmerga-joukkojen kouluttamisessa Irakissa. Sen takia me olemme mukana Afganistanissa, jotta siellä ääri-ilmiöt ja ääriajattelu eivät saa valtaa. Sen takia me olemme tehneet EU:ssa Turkin kanssa sopimuksen, jotta emme joudu 3 miljoonan pakolaisen uudelleen-
vyöryn kohteeksi vaan jotta niitä ihmisiä autetaan siellä.

Tämä on järkevää politiikkaa, ja tämä saa aikaan sen kehikon, että me voimme kehittää koulutusta, huolehtia vanhuksista, tehdä nämä kaikki tarpeelliset asiat.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo vielä, 3 minuuttia.

16.34 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Vielä kerran totean, että me olemme yhteistuumin todenneet sen faktan, että nykyiset toimet, vaikka ne ovat oikeansuuntaisia ja ne ovat tehonneet, eivät riitä vielä siihen talous- ja työllisyyskehitykseen, minkä me itse itsellemme olemme asettaneet. Meidän täytyy tehdä siis enemmän, ja me teemme kaikkemme. Me valmistelemme huolella kohti puoliväliriihtä lisätoimia työllisyyden ja talouskasvun aikaansaamiseksi, ja tämä on tärkeä asia, koska julkisen talouden tasapainoon tämä nyt saavutettu, sinänsä hyvä talouskasvu ei vielä riitä ja julkisen talouden tasapainottaminen on kuitenkin meidän — taas jälleen kerran — hyvinvointimme perusta. Otan esimerkin siitä: jos meidän valtionlainan korot nousisivat yhden prosenttiyksikön, niin se tarkoittaa miljardin korkomenojen kasvua. Miettikää, millainen haaste olisi ottaa se miljardi jostakin. En sitä halua nähdä. Siksi meidän kaikkien täytyy ponnistella myöskin hartiavoimin julkisen talouden tasapainottamiseksi, ja siihen taas paras tapa on työllisyyden parantaminen.

Meillä on myöskin muita syitä, miksi tämä julkinen talous täytyy saada tasapainoon ja kohtuullisen nopealla aikavälillä, kuten hallitus on asettanut tavoitteeksi. Ensi vuosikymmenellä, joka on jo ihan nurkan takana, meillä on edessämme ikääntymisen aiheuttamat haasteet. Sitä varten tehdään sote-uudistusta, mutta edessä on joka tapauksessa suuret haasteet. Ja muun muassa tässä edustaja Kanervan esille nostamassa ja ulkoministerinkin käsittelemässä aihepiirissä meillä tulee myöskin ensi vuosikymmenellä isot Puolustusvoimien hankinnat: Hornetien korvaaminen sekä laivaston alushankinnat. Nämä ovat noin 10 miljardin ponnistus. Ne on pakko tehdä, kun ei tekemättä voi jättää. Meidän täytyy huolehtia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

meidän puolustuksestamme ja sen peruselementeistä, ja siksi näihinkin täytyy pystyä vaurutamaan. Olen erittäin tyytyväinen, että tässä asiassa käydään hyvää keskustelua parlamentaarisesti ja haetaan yhteisiä ratkaisumalleja, koska nämä ovat yli hallituskausien meneviä ratkaisuja, joissa meidän täytyy löytää yhteinen näkemys.

Arvoisa puhemies! Haluan vain kiteyttää tämän Olavi Ala-Nissilän hengessä, kolme keskeistä sanaa: työllisyys, työllisyys, työllisyys. Kaikkien toimien, mitä hallitus tekee tästä päivästä viimeiseen päivään ennen vaaleja, pitää tähdätä työllisyyden parantamiseen, koska vain siten me voimme turvata suomalaisen hyvinvoinnin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan vielä debattia.

16.37 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ulkoministeri Soinille hyvästä, analyyttisestä puheenvuorosta ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta. Samalla totean tyytyväisyydellä ministeri Orpolle — joka joutuu näköjään poistumaan — että nyt näyttäisi siltä, että leikkaukset eivät tässä tulevaisuudessa käytössä ole. Toivon, että otatte myös meidän vaihtoehdostamme mukaan niitä työllisyystoimenpiteitä. Sieltä vaihtoehtobudjetista löytyy paljon toimia vuosille 2016 ja 2017 yrittämiseen ja pienten ja keskisuuren yritysten tukemiseen, sieltä löytyy elinkeinopolitiikan uudistamiseen, siellä on arktista rataverkkoa ja datakaapeliverkkoa. Ottakaa niistä vaari ja sitä kautta vahvistakaa työllisyyttä.

Mutta erityisen paljon haluaisin nyt sanoa pääministerille kiitoksen siitä, että tartuitte tähän meidän aloitteeseen tästä nuorten kesäduunista. Se on tärkeä asia, koska sieltä lähtee liikkeelle se ihmisten tutustuminen työelämään, että pääsee kesällä töihin, ja sitä kautta luodaan pohjaa sille, että ihmisillä on mahdollisuus työllistyä tulevaisuudessa työmarkkinoille. — Kiitoksia.

16.38 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tässä on nyt käyty läpi nämä faktat, se, että Valtiokonttori vuodesta 2011 lähtien on tehnyt itsenäisesti päätökset. Silloin kun itse olin ministerinä, Valtiokonttori teki ne päätökset itsenäisesti, ja nyt tekee edelleen itsenäisenä. Ainoastaan silloin ei kehuttu sitä, että valtionvelka vähenee Valtiokonttorin päätöksillä, mutta nyt sitä velanoton vähenemistä keuhuttiin täällä.

Toinen seikka on se, pääministeri Sipilä, että ei työttömyyslukuja voi katsoa niin, että mitä elokuusta tähän päivään on tapahtunut, vaan ne katsotaan aina verrattuna edelliseen vuoteen kuukausittain johtuen siitä, että yleinen työttömyys vaihtelee kuukausittain. Jos katsotte kaikissa näissä kuukausissa, niin se on noussut viimevuotiseen nähden. Eli tämä kannattaa huomioida.

Mutta viimeisenä ministeri Orpolle — joka jo poistui: Me kysyimme viime syksynä kiikyn vaikutuksista julkiseen talouteen. Silloin hallitus ei halunnut antaa niistä arviota, nyt se arvio on tullut arviointineuvostolta, ja ne vaikutukset ovat negatiiviset. Valitettavasti tässä olimme oikeassa.

16.39 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämän päivän todellinen uutinen oli se, että pääministeri totesi, että tämä talouden myönteinen kehitys alkaa näkyä nyt myös julkisessa taloudessa, ja tämä kyllä kannustaa hallitusta jatkamaan samalla valitulla linjalla. Sehän ei tarkoita sitä, että nyt olisi mahdollisuus löysätä tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

tiputtaa hanskoja, vaan juuri niin kuin hallitus tekee, uudistaa Suomea. Me emme voi nyt antaa katteettomia lupauksia kansalaisille, että on tulossa joitain uusia ilmaisia palveluita.

Minusta tämä ajatus, joka on nostettu esille, että kaikille nuorille kesäduuni, on aivan erinomainen, ja on hyvä, että sitä yhdessä tuetaan. Se ei kuitenkaan voi tarkoittaa sitä, että se työpaikka nuorelle syntyy niin kuin tarjottimella, vaan nuoret tarvitsevat myös positiivisia kokemuksia työnhausta ja tietenkin työelämästä, ja tähän meillä on olemassa jo työkaluja.

Arvoisa puhemies! Toivon, että näillä alkavilla valtiopäivillä me voisimme vähän enemmän puhalttaa yhteen hiileen. Poliitikassa on erilaisia mielipiteitä, ratkaisuja, arvoja, mutta ne voidaan esittää eri tavalla, ja meillä on yhteinen maali, yhteinen isänmaa, jota rakennamme.

16.41 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo oli sitä mieltä, että koulutusleikkausten vastustaminen on populismia. Palautetaan mieliin, mitä ministeri Orpo ja myös ministeri Sipilä ennen vaaleja lupasivat: he olivat kyltit kädessä sanomassa ihmisille, että koulutuksesta ei leikata. Tämä oli kuukausi ennen vaaleja ministeri Orpon näkemys. Sen jälkeen hän ilmoitti, että vaalien jälkeen taloustilanne tuli tietoon ja olikin pakko leikata. Minun kysymykseni on nyt: onko ministeri Orpo jälleen sitä mieltä ennen kuntavaaleja, että ei pitäisi leikata, mutta kehysriihessä kahden viikon päästä sen jälkeen onkin toinen arvio taloustilanteesta? Siksi teiltä vaaditaan selkeitä vastauksia, koska historia on tämä. Haluan korostaa sitä, että muut olivat tosissaan. Vihreät olivat tosissaan siinä, [Eduskunnasta: Höpö höpö!] että panostus varhaiskasvatukseen, peruskouluihin, toiselle asteelle ja korkeakouluihin nostaa Suomessa tuottavuutta, nostaa koulutuksen tasa-arvoa ja ihmisten osallisuutta. Viime vaaleissa sen takia luvattiin, koska taustalla olivat jo liian kovat leikkaukset, että enää ei leikata. Te petitte sen lupauksen — petättekö sen jälleen uudestaan kehysriihessä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo, 1 minuutti.

16.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos tässä olisi kysymys arvovalinnasta, niin ei leikattaisi euroakaan koulutuksesta ja sivistyksestä. Mutta mikä oli julkisen talouden tila silloin kun hallitus aloitti: se oli armo-ton. Ja se on edelleen, me velkaannumme edelleen.

Arvoisa edustaja Niinistö, kuten todettu, te olitte viime hallituksessa leikkaamassa koulutuksesta aivan samalla tavalla. [Välihuutoja] Aivan samalla tavalla kuin te esitätte syytöksiä tänne, aivan yhtä perusteettomia ovat nyt ne teidän lupauksenne — aivan yhtä perusteettomia. Ja sanon edelleen, kun te kerrotte, että te hoidatte kunnissa hallituksen tekemät leikkaukset: me emme ole leikanneet kuntien valtionosuuksista, joilla järjestetään perusopetusta, päivähoitoa, varhaiskasvatusta, lukiokoulutusta, vaan kuntatalous on vahvistunut, edustaja Niinistö.

16.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvoinnin perusedellytyksiä on hyvä työllisyystilanne. 72 prosentin työllisyystavoite ei ole mahdoton, kuten pääministeri totesi. Ympäri Suomen kantautuu rohkaisevia viestejä, kuinka uusia työpaikkoja syntyy, ja tämän myötä on tärkeää näin kannustaa kansaamme myös positiivisilla uutisilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Teiden ja satamien kunto ja toimivuus liittyy kiinteästi myös työllisyyden hoitoon. Muun muassa Varsinais-Suomessa Turun telakka ja Ukin autotehdas ovat nousukiidossa, ja elinehto tälle jatkossakin ovat Turun ja Ukin satamien toimintaedellytykset ja Kasitien parannus edelleen. Niinpä kysyisinkin liikenneministeri Berneriltä: oletteko samalla linjal-la?

Ja vielä sosiaalidemokraateille: Te sanoitte, että pienyrityksiä ei ole tämä hallitus muis-tanut eikä tehnyt niiden hyväksi juuri mitään. Muun muassa maksuperusteisesta alvista on tullut todella hyvää palautetta juuri näiltä pieniltä yrityksiltä.

16.44 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytet-ty todella suuria sanoja, ja ne sanat ovat paikallaan, koska maailmantilanne on todella, to-della muuttunut. Me olemme vuonna 2017 uudessa maailmassa, jossa kasvavat uhat toi-saalta niin Atlantin takaa kuin kotoperäisesti täältä ihan Euroopastakin. Vanhat aatteet — nationalismi, jopa fasismi — nostavat päätään, ja taloudessa puhaltavat protektionismin tuulet. Se sellainen maailma on Suomen kaltaiselle maalle kyllä hyvin haavoittuva maail-ma, ja se vaatii meiltä nyt aktiivista otetta ennen kaikkea siellä, missä me voimme vaikut-taa, ja se on Euroopan unioni. Pieni maakin voi olla kokoansa suurempi. Muistamme kaik-ki noin 40 vuoden takaa: Suomi kokosi maat Helsinkiin Ety-kokoukseen, jolla rakennettiin tuolloin uutta maailmaa ihmisoikeuksien, oikeusvaltion ja demokratian pohjalta.

Nyt minä haluaisin kuulla, onko myös muulla hallituksella yhtä vahva internationalisti-nen, kansainvälinen ote kuin ulkoministeri Soinilla äsken tuossa teidän erinomaisessa pu-heenvuorossanne, koska se olisi nyt tarpeen. Suomen on oltava vahva näissä kansainväli-sissä kysymyksissä. Euroopan unionissa sen on oltava aktiivinen toimija. Minä kiitän ul-koministeri Soinia teidän otteestanne, [Puhemies koputtaa] mutta koko hallituksen tulisi nyt olla vahvasti Eurooppa-myönteinen ja kansainvälinen.

16.45 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Reetta Rätty kir-joittaa kolumnissaan Ylellä, että kriisitunnelmaa lietsotaan maassa, joka sijoittuu aivan kärkeen monilla eri sektoreilla kansainvälisissä vertailuissa, ja hän kehottaa meitä ole-maan joskus ylpeitä Suomestamme. Minä olen hänen kanssaan erittäin paljon samaa miel-tä.

Nyt täällä on moneen kertaan nostettu esille se, että monissa aivan keskeisissä asioissa tämä hallitus on alkukautensa aikana päässyt oikealle uralle — puhutaan nyt työllisyydes-tä, viennin kehittämisestä, taloudesta, bkt:n kasvusta, investoinneista, ja myöskään sellai-sia uutisia ei nyt saada, että joka viikko sanottaisiin irti ihmisiä. Tästä on erittäin hyvä jat-kaa. Mutta kyllä korostan itsekin pitkäaikaistyöttömyyden, joka on todella vaikea ja kipeä ongelma, ja nuorisotyöttömyyden hoitoon edelleenkin vahvoja, hyviä uusia keinoja, ja olen sitä mieltä, että monet nuoret tarvitsevat ihan räätälöityjä malleja päästäkseen kiinni omaan elämäänsä ja opin polulle ja yhteiskuntaan. Kannustan hallitusta löytämään uusia keinoja vielä näihin kipeisiin työllistämisasioihin.

16.46 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erin-omaista, että taloudessa on tapahtunut käänne. Mutta Suomi ei ole vielä pois tästä tietyllä lailla haastavasta hetkestä, koska suhteessa tämä talouden kasvu ei riitä siihen velkaantu-misen taittumiseen, joten enemmän toimia tarvitsemme, ja nimenomaan sinne työllisyys-puolelle. Tämä kysymys tulisi ehkä osoittaa ministeri Lindströmille: paljon on kannustin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

loukkuja, ja tullaanko esimerkiksi tähän ylivelkaantumisen hoitoon millään lailla keskittymään nytten? Voitaisiin ehkä puhua positiivisesta luottorekisteristä tai ulosottokäytäntöjen muuttamisesta sellaisiksi, että työn vastaanottaminen myös näille sadoilletuhansille suomalaisille tulisi kannattavaksi. Onko näistä puhuttu suhteessa esimerkiksi tulevaan kehysriiheen?

16.47 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moneen kertaan jo sanottu, että tämä hallitus on joutunut tekemään säästöjä ja rakenneuudistuksia mutta myös työllisyyttä parantavia ehdotuksia, ja osoituksena on, että työttömyysluvut ovat komistuneet ja samoin kuntatalous. Tiedämme, että vain työllisyydellä ja yrityksillä saamme tätä taloutta kohentumaan. Se on koko maan etu, kunhan vielä tämä vientiteollisuus saadaan polkemaan vähän eteenpäin.

Mutta kaiken päätöksenteon ytimessä on aina muistettava se ihminen. Jokaisella suomalaisella vauvasta vanhuuteen on ihmisarvoinen elämä, ja se tulee muistaa tässä sote-asiasa. Toivon, että tämä sote-juna menee kohti päämääräänsä. Edellisellä kaudellahan siitä ei tullut mitään.

Haluan myös sanoa, että meillä on hirvittävän hyvä, vakaa ja turvallinen Suomi. Meidän pitäisi kaikkea tätä rakentaa edelleen toisiamme kunnioittaen ja myös, niin kuin usein lapsillekin sanon, siunaten toisiamme. [Puhemies koputtaa] Tällä saamme Suomen nousuun.

16.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo kyseenalaisti edustaja Essayahin kritiikkiä koskien leikkauksia ja vastasi, että hallitus ei leikkaa. KD:n eduskuntaryhmä pyrkii rakentamaan oppositiopolitiikkaan, mutta toisaalta se tarkoittaa myös, että meillä on sekä oikeus että velvollisuus kyseenalaistaa asioita, mitä hallitus tekee, silloin kun olemme eri mieltä.

Siteeraan omaa puheenvuoroani joulukuun budjettikeskustelussa: "On ajattelematonta, että hallitus leikkaa yli 50 miljoonaa euroa lisää teknisestä tutkimustoiminnasta, ja nyt vuorossa on lisäksi ammatillinen koulutus, johon ensi vuonna kohdistetut 190 miljoonan euron leikkaukset on ajoitettu taitamattomasti." Kysyn ministeri Orpolta: oliko joulukuun väitteeni väärä vai oikea?

16.50 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä tänään kuulleet hallituksen edustajien toimesta, mitä kaikkea hyvää on tapahtunut tämän hallituskauden aikana, mutta yllättävän vähän on kuitenkin puhuttu köyhyyden ja eriarvoisuuden kasvusta. Leipäjonot ovat pidentyneet, ja leipäjonoissa on yhä enemmän pienituloisia lapsiperheitä ja köyhiä eläkeläisiä. Jos hallitus kävisi kysymässä leipäjonossa seisovalta eläkeläiseltä Suomen tilanteesta, niin tilannekuva olisi kyllä kovin toisenlainen. Eläkeläisköyhyys on todellinen ja kasvava ongelma, ja minun mielestäni 100-vuotiaan Suomen pitää pystyä ratkaisemaan tämä asia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sote-mallilla integraatio, eheät hoitoketjut ja byrokratian purkaminen eivät tule asiantuntijoidenkaan mukaan toteutumaan, vaikka hallitus tuntuu itse kovasti siihen uskovan. Parlamentaarisen valmistelun lisäksi asiantuntijoiden parempi kuuleminen olisi mahdollistanut hallituksen esitystä huomattavasti paremman sote-mallin syntymisen. Kovin monta asiantuntijaa ei nimittäin tästä valtakunnasta löydy, jotka tukisivat tätä hallituksen mallia ja näkisivät, että se toteuttaisi [Puhemies koputtaa] sen alkupe-
räiset tavoitteet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Sitten lyhyet puheenvuorot, ministerit Risikko ja Vehviläinen. Risikko, 1 minuutti.

16.51 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kysyttiin tästä rahankeräyslaista. Rahankeräyslakihan on tällä hetkellä meillä ollut selvitetävänä — aivan niin kuin edustaja tuossa kertoi, niin se oli viime kaudella jo — ja nyt me olemme tehneet vielä kuulemiskierrokset, ja nyt alkaa hiljalleen hahmottua, mitä sille pitää tehdä. Tuossa viittasitte nykytilanteeseen ja kerroitte niistä epäkohdista, ja nämä asiat, juuri nämä teidän nostamanne epäkohdat, tulevat siinä tulevassa päätöksessä sitten huomioon otetuksi, mutta tässä tilanteessa on nyt pakko todeta, että me emme voi vaikuttaa ministeriöstä itsenäiseen päätöksentekijään eli Poliisihallitukseen siinä, miten he sen päätöksen siellä tekevät. Mutta tietysti esimerkiksi tämä teidän puheenvuoronne varmasti välittyy heille, ja ne kaikki viestit, mitä te olette meille monesti kertoneet, on välitetty Poliisihallitukselle. Eli he tietävät kyllä teidän esittämänne ongelman, mutta kuten sanoin, ministeriö ei voi itsenäiseen päätöksentekijään millään lailla vaikuttaa vaan he tekevät siitä sitten päätöksen.

Kaiken kaikkiaan totean, että täällä on tullut hyviä puheenvuoroja koko päivän ajan ja on hienoa, että meillä on tilannetajuinen eduskunta ja että myöskin [Puhemies koputtaa] ollaan siitä sote-uudistuksesta hyvin pitkälle sitä mieltä, että eteenpäin pitää saada.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 1 minuutti.

16.52 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä päivänä Tilastokeskus kertoi näkemyksiä viime vuoden kuntataloudesta, ja kuten täällä on jo viitattu, niin kuntatalous on vahvistunut. On ilo kertoa se, että kuntatalous viime vuonna oli yli 800 miljoonaa euroa ylijäämäinen, velkaantumisen kasvu on tahtunut, kustannukset kasvoivat erittäin vähäisesti kunnissa. Tiedämme, että tällä hetkellä ei ole yhtään kriisikuntaa ja velkaantumisessakin todellakin kasvu on tahtunut. Sitten emme ole myöskään tehneet kuntien valtionosuusleikkauksia, mikä on omalta osaltaan auttanut. Mutta täytyy sanoa, että kuntapäätäjät ovat toimineet kunnissa vastuullisesti ja tehneet sopeuttamisohjelmia. Se on varmasti yksi iso syy siihen, että kuntatalous voi nyt hyvin. Yhteiseen näkemykseen tästä Kesäduuni-asiasta me kaikki voimme vaikuttaa myös niissä yhteisöissä ja niissä kunnissa, missä toimimme, niin että nuoria myös otetaan kesätyöhön.

Puhemies Maria Lohela: Keskustelulle varattu aika alkaa käydä vähiin, mutta ehditään ottaa vielä muutama puheenvuoro.

16.54 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti tärkeää, että hallitus etenee hyvin määrätietoisesti ja pidetään kiinni muun muassa tästä 72 prosentin työllisyystavoitteesta ja etsitään vain uusia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. On tärkeää, että näissä uudistuksissa edetään määrätietoisesti ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa mennään määrätietoisesti eteenpäin. Toki rakentavaa arviointia on syytä kuunnella.

On myös tärkeää, että hallitus pyrkii päätöksenteossaan oikeudenmukaisuuteen, ja tähän oikeudenmukaisuuteenhan kuuluu myös huolenpito koko maasta. Onkin erittäin arvo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

kasta, että hallitus muun muassa on vahvistanut kuntataloutta, ei tehdä valtionosuusleikkauksia, infrahankkeita on kohdistettu ympäri maata, bioenergiaan on panostettu rajusti ja sitä kautta saatu uusia investointeja, rahoitus- ja verotusratkaisuilla on kannustettu yritystoimintaa ympäri koko maan, ja on erittäin arvokasta, että maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella annetaan kehitymisvaltaa itse alueille ja maakunnille.

16.55 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa valinnanvapaus on noussut esille lähinnä uhkana, mutta voisiko ajatella niin, että valinnanvapautta voidaan tarkastella myös potilaan itsemääräämisoikeuden eräänä osana ja jatkona sille. Kannattaa muistaa, että puhutaan nimenomaan potilaan ja asiakkaan valinnanvapaudesta, ei siis palveluntuottajan valinnanvapaudesta.

Sitten vielä yksi näkökulma soteen, joka on jäänyt keskustelussa huomioimatta: Tapaan paljon sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisia ja käyn heidän kanssaan keskustelua tästä tulevasta muutoksesta, ja he ovat vuosikausia tehneet töitä tietynlaisen epävarmuuden vallitessa, ja nyt viesti sieltä on kyllä todella selvä, että kunpa nyt viimeinkin jotain tapahtuisi, tehkää jotain. Eli jälleen kerran lainaten tasavallan presidenttiä: tekemättä ei voi jättää.

16.56 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuli mieleen, kun puhuttiin säästöistä ja paljon lukuja on käyty täällä tänään läpi ja pääministeri kertoi meille näistä 4 miljardin leikkauksista, että meidän on nyt hyvä muistaa se, mitä meille työttömyyden hoito vuodessa maksaa. Se on 6 miljardia. Jos me saamme valtiovarainministeriön laskujen mukaan 1 prosentin laskun työttömyyteen, niin me säästämme siinä 800 miljoonaa.

On äärettömän tärkeää tämä työttömyyden hoito. Muistaakseni kristillisdemokraattien ryhmäpuheenvuorossa peräänkuulutettiin inhimillistä otetta. Mikä voisi oikeastaan olla tärkeämpi inhimillisen otteen tavoite kuin se, että me yritämme saada kaikille töitä, ja ne, jotka töitä pystyvät tekemään, pystyvät maksamaan veroja, jotta me voimme huolehtia niistä, jotka joutuvat olemaan tukien varassa.

Nämä ovat mittavia lukuja, kun näitä yrittää verrata keskenään. On hyvä muistaa, mikä mitäkin maksaa.

Puhemies Maria Lohela: Ennen pääministeriä vielä edustaja Arhinmäki.

16.57 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo täällä moneen kertaan puhui siitä, miten edellinen hallitus leikkasi koulutuksesta. Se pitää paikkansa. Muistan hyvin, kun toimin silloin puheenjohtajana, miten jokainen puolue sanoi, että "viime kaudella leikattiin liikaa koulutuksesta, me annamme lupauksen: koulutuksesta ei enää leikata". Mutta mitä on tapahtunut? Pointti on se, että yhtäkään näistä viime kauden leikkauksista, joita kaikki pitivät liian suurina, ei ole peruttu, ja nyt hallitus vastoin koulutuslupauksia on leikannut näiden vanhojen leikkauksien päälle vielä valtaavan summan lisää. Kysymys on siitä, että koulutuslupauksesta tuli koulutuspetos, ja tämä ei ministeri Orpon puheilla miksikään muutu. Valitettavasti se muuttuu ainoastaan sillä, että hallitus peruuttaa koulutusleikkaukset.

Puhemies Maria Lohela: Tämän keskustelun päätteeksi vielä pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2017 vp

16.58 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset edustajat! Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Ehkä yhteenvetona voisi todeta sen, että tähän eriarvoistumiskehitykseen — huoleen siitä, että jokainen suomalainen ei pysy mukana — täytyy nyt hallitus- ja eduskuntakauden toisella puoliskolla kiinnittää erityistä huomiota. Suomea laitetaan kuntoon, ja julkisen talouden täytyy olla hyvässä kunnossa siellä pohjalla, ja siihen meillä hallituksella on selkeä ohjelma. 10 miljardin kestävyysvaje hoidetaan 4 miljardin rakenteellisilla uudistuksilla, jotka tähtäävät sinne vuoteen 2029, tai siinä tasossa sitä mitataan, ja niitä on todella paljon nyt tällä kaudella ja tänä keväänä käsittelyssä. Tämä tulee työllistämään eduskuntaakin todella paljon. 4 miljardia tehdään säästöillä, leikkauksilla, ja ne päätökset on jo tehty, niin kuin tässä on jo moneen kertaan todettu.

Miten tuo työllisyysaste 72 prosenttia saavutetaan? On selvä, että jos talouskasvu on 0,8 tai 1 prosentin paikkeilla, sitä ei tulla saavuttamaan. Se on selvä asia. Työttömyys ei juuri pienene prosentin talouskasvulla. Tarvitaan parin prosentin talouskasvu. Jotkut instituutiot ovat jo ennustaneet 1,8:aa tälle vuodelle, 2:ta prosenttia ensi vuodelle. Tällaisilla luvuilla se työllisyysastetavoite saavutetaan. No, ne eivät ole vielä ennusteissa, ja aika harva ennustaa tässä vaiheessa vielä niin kovaa kasvua, joten töitä on jatkettava sen eteen, että tuolla uralla pysytään.

Seuraavassa kehysriihessä, puolivälitarkastelussa nämä asiat ovat keskiössä, ja niin kuin mainitsin, kaikki ehdotukset, mitä nyt tulee työllisyysasteen parantamiseksi, otetaan vastaan. Meillä ei ole talouden liikkumavaraa kovin paljon käytettävissä, joten se liikkumavara täytyy hakea sitten uudelleenkehittämisestä ja rakenteellisista uudistuksista. Samoin se, että paikallinen sopiminen menisi nyt ensi syksynä liittokierroksilla askeleen taas eteenpäin, on hallituksen tavoitteiden mukaista, ja siitä on aika yksimielinen talousviisaisten näkemys, että paikallisen sopimisen lisääminen tulee näkymään myöskin työllisyysasteen paranemisessa.

Hyvää eduskuntakevättä ja -kautta koko eduskunnalle! — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.